

JÖNKÖPING INTERNATIONAL BUSINESS SCHOOL
JÖNKÖPING UNIVERSITY

Höga och ökande goodwillvärden

- Från en revisors perspektiv -

Magisteruppsats inom Företagsekonomi

Författare: Anna Stenberg

Emelie Johansson

Handledare: Gunnar Rimmel

Jönköping: Maj 2012

Sammanfattning

Magisteruppsats inom företagsekonomi, Civilekonomprogrammet med inriktning Revision, Internationella Handelshögskolan i Jönköping, VT 2012.

Författare: Anna Stenberg och Emelie Johansson

Titel: Höga och ökande goodwillvärden – Från en revisors perspektiv

Bakgrund och problem: 2005 infördes IFRS som redovisningsstandard för börsnoterade företag i Europa, vilket medförde vissa väsentliga förändringar för företagen i dess redovisning. Vid övergången publicerades IFRS 3, vilken specifikt förändrade företagens sätt att redovisa rörelseförvärv. Detta medförde även en stor påverkan på goodwillpostens värdering, då avskrivningar frångicks och årliga nedskrivningsprövningar infördes, något som har uppvisats leda till höga och ökande goodwillvärden på svenska börsnoterade företags balansräkningar.

Syfte: Uppsatsen syftar till att kvalitativt belysa hur revisorer upplever att höga samt ökande goodwillposter påverkar företagens uppvisande av en rättvisande bild. Vidare har uppsatsen för avsikt att granska revisorers syn på hanteringen av övervärden vid rörelseförvärv, specifikt dess utveckling efter införandet av IFRS 3. Granskningen fokuserar specifikt på allokeringen av dessa övervärden samt de fortsatta nedskrivningsprövningarna av goodwill, med grund i att dessa har uppvisats bidra till goodwillpostens ökande värde på företags balansräkningar.

Avgränsningar: Denna uppsats har sin utgångspunkt i revisorers syn på höga och ökande goodwillvärden bland svenska börsnoterade bolag, där samtliga bolag tillämpar IFRSs standarder för dess goodwillhantering. Detta innebär att ett företagsperspektiv inte uppvisas, samt att onoterade svenska bolag med redovisning enligt svenska standarder utesluts.

Metod: Utgångspunkten för denna uppsats är ett kvalitativt tillvägagångssätt, där datainsamlingen har baserat på sex personliga intervjuer. Vidare förklaras metodiken för hur den insamlade empirin ställs mot uppsatsens teoretiska referensram, med syfte att besvara uppsatsens frågeställning.

Resultat och slutsatser: Respondenterna upplevde att övergången, från systematiska avskrivningar av goodwill till årliga nedskrivningsprövningar, var den största bidragande orsaken till att goodwillvärdena på börsnoterade bolags balansräkningar har ökat. Nedskrivningsprövningar har inneburit ett ökat utrymme för tolkning och flexibilitet för företagen i dess goodwillbedömningar, vilket resulterat i restriktiva nedskrivningar. Trots tillsynes orimligt höga goodwillvärden menar respondenterna att företagen uppvisar en rättvisande bild av dess goodwillpost, så länge som den värderas inom standardens tillåtna tolkningsutrymme.

Förslag till vidare forskning: Som förslag till vidare forskning finner vi det intressant att jämföra skillnaderna mellan svenska och amerikanska börsnoterade företag, för att undersöka anledningarna till varför ökningen varit så markant i Sverige. Vidare ser vi ett intresse i att studera de möjliga effekterna av upptrissade köpeskillningar samt hur denna tendens skulle kunna bromsas av eventuella standardändringar. Vi finner även ett intresse i att undersöka möjligheten till förskjutning av immateriella tillgångar med liknande standardhantering, såsom mellan goodwill och varumärken.

Abstract

Master thesis in Business Administration, Civilekonomprogrammet with specialization in Auditing, Jönköping International Business School, spring 2012.

Authors: Anna Stenberg and Emelie Johansson

Title: High and increasing values of goodwill – From an auditors perspective

Background and problem: In 2005, IFRS was introduced as accounting standard for listed companies in Europe, which resulted in some significant accounting changes. The transition to IFRS 3 especially altered the way companies account for business combinations. Further, this led to a major impact concerning the valuation of goodwill, since depreciation was abandoned and annual impairment tests were introduced. This has resulted in high and increasing values of goodwill on the balance sheets of Swedish listed companies.

Purpose: This paper aims to qualitatively investigate how auditors experience the influence of high and increasing values of goodwill on firms' presentations of a true and fair view. Further, this paper intends to review the auditors' perspective on the management of surplus values from business combinations, particularly its evolution after the introduction of IFRS 3. The review focuses upon the allocation of surplus values from acquisitions and impairment testing of goodwill, since it has shown that these contribute to the increasing values of goodwill on businesses' balance sheets.

Delimitations: This paper is based on the auditors' perspectives regarding high and increasing values of goodwill among Swedish listed companies, of which all apply the IFRS standards for its management of goodwill. The auditor perspective therefore implies that a company standpoint will not be regarded, and as unlisted Swedish companies report according to Swedish standards, they are also excluded.

Method: The starting point of this paper is a qualitative approach, where the data collection is based on six interviews. Further, the gathered empirical data has been weighed against the frame of reference of the thesis, in order to answer the research questions.

Results and conclusions: The respondents experienced that the transition from systematic amortization of goodwill to annual impairment tests was the largest contributor to why goodwill has increased on balance sheets of listed companies. The new approach has led to an increased room for interpretation and flexibility, which allow companies the possibility to assess when to record goodwill impairments. Despite the seemingly unreasonable values of goodwill, the respondents believe that companies show a true and fair view of its goodwill, as long as it is valued within the standard's permissible room for interpretation.

Propositions for further research: For further research we find it interesting to compare the differences between Swedish and U.S. listed companies, to investigate the reasons why the increase has been so remarkable in Sweden. Furthermore, we see an interest in studying the possible effects of inflated purchase prices and how this trend could be decelerated by possible standard changes. We also find an interest in the possibility of the shifting of intangible assets that are treated in a similar way, such as between goodwill and trademarks.

Förord

Vi vill, först och främst, tacka vår handledare Gunnar Rimmel för det stöd och engagemang som han har bidragit med under uppsatsens gång. Den kunskap och det intresse som visats har betytt mycket för uppsatsens färdigställande. Vidare vill vi tacka de respondenter som ställt upp och delat med sig av sina erfarenheter och åsikter, vilket har möjliggjort ett besvarande av uppsatsens frågeställning. Slutligen skickas ett stort tack till de opponenter som bidragit med värdefulla kommentarer för att forma och färdigställa denna magisteruppsats.

Jönköping 14 maj 2012

Anna Stenberg

Emelie Johansson

Ordlista

Företag – Svenska börsnoterade företag

Rättvisande bild – En rättvisande bild innebär att ett företag uppvisar en korrekt återspeglning av genomförda transaktioner, befintliga förhållanden samt andra händelser som påverkar de finansiella rapporterna.

Förkortningar

EU – Europeiska Unionen

FASB – Financial Accounting Standards Board

IAS – International Accounting Standards

IASB – International Accounting Standards Board

IASC – International Accounting Standards Council

ISA – International Standards on Auditing

IFRS – International Financial Reporting Standards

RR – Redovisningsrådets Rekommendationer

SEC – Securities and Exchange Commission

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemdiskussion.....	2
1.3 Frågeställning.....	4
1.4 Syfte.....	4
1.5 Avgränsningar.....	4
2. Referensram	5
2.1 En återblick i goodwillhanteringens historia	5
2.2 IFRS 3 – Rörelseförvärv	6
2.3 Goodwill.....	8
2.3.1 Fördelning av goodwill på kassagenererande enheter.....	9
2.3.2 Nedskrivning av goodwill.....	9
2.4 Ökade goodwillvärden – en tillbakablick i tidigare debatter.....	11
2.5 Revisorns roll.....	14
3. Metod	17
3.1 Val av metod.....	17
3.2 Referensram/sekundär granskning	18
3.3 Datainsamling.....	18
3.4 Val av respondenter.....	19
3.5 Genomförandet av intervjuerna	20
3.6 Empiri.....	21
3.7 Analys.....	23
3.8 Validitet och reliabilitet	23
4. Empiri	25
4.1 Hur upplever revisorer att den information företagen presenterar angående dess goodwillpost har påverkats i och med införandet av IFRS 3?	25
4.2 Vad upplever revisorer bidrar till höga samt ökande goodwillvärden på börsnoterade företags balansräkningar?	26
4.2.1 Bristande allokering av uppkomna övervärden.....	26
4.2.2 Upptrissade köpeskillingar.....	27
4.2.3 Nedskrivningar.....	27
4.3 Hur upplever revisorer att höga och ökande goodwillvärden på svenska börsnoterade företags balansräkningar påverkar uppvisandet av en rättvisande bild?	29
4.3.1 Bristande allokering av uppkomna övervärden.....	30
4.3.2 Upptrissade köpeskillingar.....	31
4.3.3 Nedskrivningar.....	31
4.3.4 Påverkan på den rättvisande bilden.....	32
5. Analys	33
5.1 Hur upplever revisorer att den information företagen presenterar angående dess goodwillpost har påverkats i och med införandet av IFRS 3?	33
5.2 Vad upplever revisorer bidrar till höga samt ökande goodwillvärden på börsnoterade företags balansräkningar?	34
5.2.1 Bristande allokering av uppkomna övervärden.....	34
5.2.2 Upptrissade köpeskillingar.....	35
5.2.3 Nedskrivningar.....	35

5.3 Hur upplever revisorer att höga och ökande goodwillvärden på svenska börsnoterade företags balansräkningar påverkar uppvisandet av en rättvisande bild?	37
5.3.1 Bristande allokering av uppkomna övervärden.....	37
5.3.2 Upptrissade köpeskillingar.....	38
5.3.3 Nedskrivningar.....	38
6. Slutsats	41
6.1 Hur upplever revisorer att den information företagen presenterar angående dess goodwillpost har påverkats i och med införandet av IFRS 3?	41
6.2 Vad upplever revisorer bidrar till höga samt ökande goodwillvärden på börsnoterade företags balansräkningar?	41
6.3 Hur upplever revisorer att höga och ökande goodwillvärden på svenska börsnoterade företags balansräkningar påverkar uppvisandet av en rättvisande bild?	42
6.4 Egna reflektioner.....	44
6.5 Förslag till vidare forskning.....	44
7. Källförteckning	45
8. Bilaga.....	49

1. Inledning

Uppsatsens inledande skede presenterar bakgrunden till det problem studien har för avsikt att belysa. Vidare förs en diskussion kring det belysta problemet, vilket leder fram till den frågeställning uppsatsen ämnar att besvara. Avslutningsvis presenteras syftet med uppsatsen samt fastställda avgränsningar.

”Under senare år har flera redovisningsstandarder, däribland IFRS 3 vilken utfärdas av IASB, ersatt anskaffningsvärden med verkligt värde och på så sätt gett företagsledningarna ökad befogenhet att fastställa verkligt värde utan access till en aktiv marknad för tillgången. (...) Efter införandet av denna standard i januari 2005 har mängden kapitaliserad goodwill ökat avsevärt. Nedskrivningarna av goodwill under IFRS är betydligt lägre än de kombinerade nedskrivningar och avskrivningar som tidigare gjordes under svenska redovisningsstandarder.” (Hamberg, Paananen & Novak, 2011, p. 263)

1.1 Bakgrund

2002 beslutade EU, via förordning 1606/2002, att samtliga börsnoterade bolag inom den Europeiska Unionen, från och med 1 januari 2005, ska upprätta sin koncernredovisning enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), tidigare International Accounting Standards (IAS). Dessa standarder ges ut av den oberoende, privaträttsliga redovisningsorganisationen International Accounting Standards Board (IASB), tidigare International Accounting Standards Council (IASC). För börsnoterade svenska företag innebar övergången till IFRS vissa grundläggande förändringar gällande redovisning och rapportering. Innebörden i vissa IAS/IFRS standarder återfanns inte i någon tidigare, motsvarande svensk rekommendation, exempelvis värdering till verkligt värde, vilket fick väsentlig betydelse vid övergången till redovisning enligt IFRS (Axelman, Phillips & Wahlquist, 2003). En av de standarder där skillnaden mellan Redovisningsrådets Rekommendationer (RR) och IFRS blev påtaglig samt där värdering till verkligt värde spelade en betydande roll, var för hanteringen av rörelseförvärv (Sundgren, Nilsson & Nilsson, 2009).

Enligt IFRS 3 definieras ett rörelseförvärv som *”... en transaktion eller en annan händelse i vilken en förvärvare erhåller det bestämmande inflytandet i en eller flera verksamheter/rörelser”* (IFRS 3, Bilaga A Definitioner). Syftet med IFRS 3 är att fastställa hur företag ska presentera de, under räkenskapsåret genomförda rörelseförvärv i dess finansiella rapporter. Rörelseförvärv ska, i och med denna standard, redovisas enligt förvärvsmetoden, vilket är ett tillvägagångssätt för hur man konsoliderar dotterföretag i koncernredovisningen. Vid förvärvsmetoden ska den förvärvade enhetens tillgångar, skulder samt eventalförpliktelser identifieras till verkligt värde av förvärvaren vid förvärvstidpunkten (Westermarck, 2005). När anskaffningsvärdet för en förvärvad enhet överstiger dess nettotillgångar uppstår goodwill. Goodwill är, enligt IFRS 3, en tillgång som uppstår från andra tillgångar, vilka förvärvats vid ett rörelseförvärv och som representerar framtida ekonomiska fördelar (IFRS 3, Bilaga A Definitioner). De oidentifierbara tillgångar som goodwill består av omfattar huvudsakligen två typer; de som genererar högre avkastning till följd av en fungerande verksamhet samt de synergieffekter som genereras vid en sammanslagning av verksamheterna (Marton et al., 2010).

Den väsentliga skillnaden gällande goodwill före och efter införandet av IFRS är hur en värdeminskning av posten ska hanteras. Innan övergången till IFRS skulle samtliga svenska bolag skriva av dess förvärvade goodwill systematiskt utifrån en uppskattad ekonomisk livslängd. I och med införandet av IFRS 3 ska börsnoterade bolag inte längre systematiskt skriva av dess goodwill, utan posten ska istället prövas för nedskrivningsbehov årligen. En av anledningarna till den ändrade goodwillhanteringen var att goodwill i grunden ses som en tillgång med obestämbar nyttjandeperiod. Nedskrivningsprövning av posten uppfattas därför ge en mer rättvisande bild av företagets goodwillvärde jämfört med systematiska avskrivningar (Törning, 2006). Trots problematiken kring att fastställa en specifik ekonomisk livslängd på en oidentifierbar immateriell tillgång, så innebär även nedskrivningsprövningar av goodwill komplexa bedömningar och utökade upplysningskrav. Detta anser Jansson, Nilsson och Rynell (2004) medför ett ökat merarbete för företagen i att presentera en rättvisande bild av dess verksamhet.

En av de främsta uppgifter en revisor har är att granska företags finansiella rapportering för att kunna uttala sig i en revisionsberättelse, huruvida rapporterna ger intressenter en rättvisande bild av verksamheten eller ej (ISA 200, punkt 3). IAS 1 förtydligar att en rättvisande bild innebär att företagen uppvisar en korrekt återspeglning av genomförda transaktioner, befintliga förhållanden samt andra händelser som påverkar de finansiella rapporterna. Införandet av IFRS medförde förändringar för företagen i dess värdering och rapportering, vilket i sin tur har påverkat revisorns granskningsprocess för uppvisandet av en rättvisande bild (Johansson, Häckner & Wallerstedt, 2005).

1.2 Problemdiskussion

Debatten kring goodwill, vad det är och hur den ska hanteras, har ständigt varit aktuell. Problematiken kring allokeringen och värderingen av övervärden vid rörelseförvärv tycks vara olöst oberoende av hur mycket det än analyseras och diskuteras. Marton (2011) menade vidare att debatten intensifierades kring övervärdets allokering och hantering efter införandet av IFRS 3, och främst dess påverkan på uppvisandet av en rättvisande bild i de finansiella rapporterna. Introduktionen av IFRS 3 medförde att förvärvande företag, i möjligaste mån, ska fördela övervärden till specifika tillgångar och skulder. Det värde som inte går att hänföra till specifika tillgångar och skulder klassificeras som goodwill (Marton, 2011). Det tycks finnas en enighet kring svårigheten att bedöma och förstå regleringen av goodwill, hur den ska tillämpas och tolkas. Goodwillposten är idag en av de mest dominerande posterna på företags balansräkningar, vilket betonar allvaret i den befintliga osäkerheten kring dess hantering (Gauffin & Thörnsten, 2010).

Tanken med den nya regleringen av rörelseförvärv var att skapa en mer dynamisk balansräkning som följer den faktiska utvecklingen på marknaden genom att värdera förvärvade tillgångar och skulder till verkligt värde. Detta tillvägagångssätt skulle bidra till en mer rättvisande bild av företagen samt öka jämförbarheten mellan dem (Balans nr 8-9, 2009). En ökad allokering av uppkomna övervärden vid rörelseförvärv sågs som ett steg mot en mer dynamisk balansräkning, vilket skulle ge intressenter mer användbar information om förändringar i de faktiskt förekommande immateriella tillgångarna (Marton, 2011). Den ökade allokeringen av övervärden skulle även resultera i initialt lägre goodwillposter, vilka strikt skulle symbolisera en restpost efter ett genomfört förvärv (Marton et al., 2010). Studier har dock visat att företag tenderar att inte allokera övervärden tillräckligt vid förvärv till specifika immateriella tillgångar samt att

övervärdets specificering tycks bero på företagens ambitionsnivå, snarare än de faktiskt förekommande immateriella tillgångarna (Hamberg et al., 2011). Utebliven specificering av övervärdet leder till att otydligheten kring goodwillposten förblir, både vad gäller dess storlek och informativa innehåll (Marton, 2011).

I och med införandet av IFRS 3 ändrades förhållningssättet till hur värdeminskning av goodwill ska hanteras. Övergången från systematiska avskrivningar till årliga nedskrivningsprövningar ansågs kunna fånga det verkliga värdet av goodwillposten på ett mer rättvisande sätt än tidigare (Seetharaman, Sreenivasan, Sudha & Yee, 2005). Att skriva av goodwill sågs tidigare som ett bekvämt och enkelt tillvägagångssätt, då det förvärvade goodwillvärdet systematiskt försvann från balansräkningen allteftersom den nyttjades (Marton, 2011). Problematiken, och den så när omöjliga uppgiften, låg dock till stor del i att fastställa den ekonomiska livslängden på den oidentifierbara tillgången (Jansson et al., 2004). Avskrivningar ansågs därför inte ge intressenter någon relevant och verklig information om verksamhetens goodwill (Marton, 2011). Syftet med införandet av årliga nedskrivningsprövningar av goodwillposten, och då ge tillgången obestämbar nyttjandeperiod, var därför att ge intressenter en tydligare bild av verksamheten och på så sätt bidra till en bättre grund för beslutsfattande (Seetharaman et al., 2005).

Efter införandet av IFRS 3 har mängden goodwill ökat markant på svenska börsnoterade företags balansräkningar (Hamberg et al., 2011). Marton (2011) menar att de ökande goodwillposterna bland svenska börsnoterade företag indikerar att nedskrivningar inte görs i den omfattning de borde. I en studie gjord av Gauffin och Nilsson (2011) påvisar de att nedskrivningar av goodwill bland svenska börsnoterade företag uppgick till 1-2 % av de totala goodwillbeloppen under åren 2008-2010. Vidare poängterar de att goodwillposterna tar en allt större andel av företagens balansräkningar i och med kombinationen av stora goodwillvärden och begränsade nedskrivningar (Gauffin & Nilsson, 2011). Johansson et al. (2005) belyser vidare att nedskrivningar kan påverka företagen avsevärt, då stora nedskrivningar, i värsta fall, kan leda till att *"... betydande delar av det egna kapitalet elimineras och företaget närmar sig den kritiska gränsen för likvidation"* (Johansson et al., 2005, s. 140). Då nedskrivningar av goodwill har varit begränsade sedan införandet av IFRS 3 och världsekonomin under samma period har genomgått en kraftig recession under vilken de verkliga marknadsvärdena har fluktuerat, ifrågasätter Hamberg et al. (2011) grundsyftet med övergången från systematiska avskrivningar till årliga nedskrivningsprövningar. Hamberg et al. (2011) framlägger att goodwillnedskrivningar anses ge mindre användbar information till investerare i dagsläget än den information som var tillgänglig innan införandet av IFRS. Detta baseras på att nedskrivningsprövningar är så pass företagsindividuella och komplexa, vilket kan tyckas minska jämförbarheten mellan företagen samt försvåra förståelsen för värdeförändringar i goodwillposten (Hamberg et al., 2011). Det kan därför ifrågasättas hur uppvisandet av en rättvisande bild påverkas när det är ytterst subjektiva bedömningar som ligger till grund för företagens goodwillposter, vilka ständigt ökar på dess balansräkningar.

Johansson et al. (2005) belyser vidare att ett av de svåraste ställningstagandena för en revisor ligger i att ifrågasätta företagsledningens argumentation och subjektiva bedömningar för att inga nedskrivningar behövs eller att de inte behöver göras till samma grad som revisorn värderar. Av största intresse är därför att förstå hur en revisor, i roll av granskare, på ett objektivt sätt ska kunna bedöma rimligheten i företagens subjektiva antaganden kring dess hantering och värdering

av goodwillposten. Framförallt, hur en revisor ställer sig till höga och ökande goodwillvärden samt dess påverkan på företagens uppvisande av en rättvisande bild.

1.3 Frågeställning

Huvudfråga

Införandet av IFRS 3 har lett till ökande goodwillvärden på svenska börsnoterade företags balansräkningar. Svårigheten i att, som revisor, stå mellan företaget och dess intressenter för att bedöma huruvida den information företagen presenterar är rimlig och uppvisar en rättvisande bild av verksamheten eller ej, väckte ett starkt intresse att vidare undersöka. Utifrån den presenterade inledningen och problemdiskussionen har denna uppsats för avsikt att besvara följande huvudfråga:

Hur upplever revisorer att höga och ökande goodwillvärden på svenska börsnoterade företags balansräkningar påverkar uppvisandet av en rättvisande bild?

Delfrågor

Följande delfrågor syftar till att belysa och tydliggöra revisorers generella syn på införandet av IFRS 3 och dess bidragande verkan till höga och ökande goodwillvärden:

Hur upplever revisorer att den information företagen presenterar angående dess goodwillpost har påverkats i och med införandet av IFRS 3?

Vad upplever revisorer bidrar till höga samt ökande goodwillvärden på börsnoterade företags balansräkningar?

1.4 Syfte

Uppsatsen syftar till att kvalitativt belysa hur revisorer upplever att höga samt ökande goodwillposter påverkar företagens uppvisande av en rättvisande bild. Vidare har uppsatsen för avsikt att granska revisorers syn på hanteringen av övervärden vid rörelseförvärv, specifikt dess utveckling efter införandet av IFRS 3. Granskningen fokuserar på allokeringen av övervärden vid förvärv samt nedskrivningsprövningar av goodwill, med grund i att dessa har uppvisats bidra till goodwillpostens ökande värde på företags balansräkningar.

1.5 Avgränsningar

Denna uppsats har sin utgångspunkt i revisorers syn på höga och ökande goodwillvärden bland svenska börsnoterade bolag, där samtliga bolag tillämpar IFRSs standarder. Detta innebär att ett företagsperspektiv inte uppvisas, samt att onoterade svenska bolag med redovisning enligt svenska standarder utesluts. IFRS 3, IAS 38 och IAS 36 är de standarder som ligger till fokus för uppsatsen. Inom dessa standarder har vi avgränsat studien till de punkter som specifikt avser uppkomsten av goodwill och dess fortsatta hantering. Vidare utesluts undantagsfall i standarderna såsom negativ goodwill, uppkomsten av minoritetsandelar och eventualförpliktelser, då dessa upplevs irrelevanta för besvarandet av uppsatsens frågeställning.

2. Referensram

Referensramen har för avsikt att koppla samman uppsatsens frågeställning med insamlad empiri, genom att ge en fördjupad kunskap i ämnets bakgrund och dess praktiska tillämpning. Tidigare debatter belyses även för att ge en ökad förståelse för uppsatsens frågeställning samt varierande infallsvinklar kring ämnets specifika problematik.

2.1 En återblick i goodwillhanteringens historia

Mer än ett sekel har passerat sedan man insåg goodwillvärdets betydelse inom redovisningen av företagsförvärv. Trots att goodwill har varit ett begrepp som använts i affärssammanhang sedan 1571, var det först från 1880-talet som referenser till goodwill började förekomma mer frekvent i redovisningslitteratur (Cooper, 2007). Allt sedan begreppets ursprung har goodwill och dess innebörd omdebatterats flitigt, varpå ämnet ständigt varit aktuellt.

Financial Accounting Standards Board (FASB), vilket är IASBs motsvarighet i USA, har varit föregångare till goodwillreglerande standarder sedan 1970-talet. FASB fastställde då, enligt Seetharaman, Balachandran och Saravanan (2004), att förvärvad goodwill ska kapitaliseras på företagets balansräkningar till dess anskaffningsvärde och skrivas av över en beräknad ekonomisk livslängd om max 40 år. IASC, vilket grundades 1973 för att öka harmoniseringen av redovisningsstandarder världen om, fastställde under tidigt 1980-tal ett liknande tillvägagångssätt för goodwillhanteringen. Seetharaman et al. (2004) belyser vidare att IASC inledningsvis gav två alternativ för goodwillhanteringen; ta upp värdet som en tillgång och skriva av det mot resultatet, eller att direkt skriva av goodwillvärdet mot eget kapital. Under 1993 togs alternativet för att direkt skriva av goodwill mot eget kapital bort, vilket enligt Wiese (2005) fastslog IASCs ståndpunkt i att goodwill är en tillgång som ska kapitaliseras i samband med förvärv och fortsättningsvis skrivas av över en bestämd ekonomisk livslängd.

2001 initierade FASB en internationell debatt när de publicerade ett nytt tillvägagångssätt för goodwillhanteringen. Ändringen innebar en övergång från systematiska avskrivningar av kapitaliserad goodwill till årliga nedskrivningsprövningar av posten. Övergången sågs drastiskt förändra synsättet på det värde goodwill representerar på företagets balansräkningar (Wiese, 2005). IASB, vars mål var att uppnå internationell harmonisering samt global konvergens, följde FASBs principer och gav 2004 ut IFRS 3, vilken även den innebar en övergång till årliga nedskrivningsprövningar. I och med FASBs och IASBs ändrade goodwillhantering belyser Hitz (2007) att de skiftade det grundläggande synsättet på dess värdering, från en konservativ metod genom avskrivningar till en mer marknadsinriktad metod som baseras på verkligt värde.

Basu (1997) belyser att systematisk goodwillavskrivning tidigare sågs som en enkel och lämplig metod där dess värde inte riskerar att övervärderas. Metoden motstod dock kritik, då den inte ansågs spegla goodwillpostens verkliga egenskaper samt dess faktiska värdeförändringar. Övergången från den konservativa goodwillhanteringen genom avskrivningar, syftade i att ge beslutsfattare mer relevant information om vad som har hänt i de finansiella rapporterna (Wiese, 2005). Tillvägagångssättet som infördes i och med IFRS 3 medförde att goodwillpostens värde skulle bättre spegla marknadsmässiga förändringar, vilket skulle resultera i mer dynamiska balansräkningar och en mer rättvisande bild av företagen. Det nya tillvägagångssättet har dock

kritiserats sedan införandet, i och med studier som visar att företagens goodwill ständigt ökar på företagens balansräkningar, vilket tycks snedvrida vad goodwill faktiskt ska representera i de finansiella rapporterna (Hamberg et al., 2011).

2.2 IFRS 3 – Rörelseförvärv

Ett företag kan expandera sin verksamhet på olika sätt, beroende på förutsättningar och möjligheter. En verksamhet kan exempelvis växa organiskt, vilket innebär att företaget anställer mer personal eller utökar deras utbud (Jones, 2011). Ett ytterligare alternativ för expansion är att företaget genomför så kallade rörelseförvärv, vilket innebär att redan existerande företag köps upp. Vanligt förekommande anledningar till valet av expansion genom förvärv är att det förvärvande företaget får ta del av synergieffekter samt får möjligheten att växa på nya och existerande marknader (Harrison, Hitt, Hoskisson & Ireland, 2001).

Vid redovisningen av ett rörelseförvärv applicerar börsnoterade företag standarden IFRS 3 - *Rörelseförvärv*. Enligt Gornik-Tomaszewski (2003) var syftet med införandet av denna standard att säkerhetsställa och förbättra kvalitén på redovisningen av rörelseförvärv, samt att försöka uppnå en internationell konvergens inom området. Watrin, Strohm och Struffert (2006) belyser vidare att införandet av standarden resulterade i stora förändringar för företagen, men att ändringen i sig skulle medföra en ökad jämförbarhet i de finansiella rapporterna. Exempelvis blev förvärvsmetoden den uteslutande metoden för företagen att tillämpa vid rörelseförvärv.

Gornik-Tomaszewski (2003) förklarar fortsättningsvis att förvärvsmetoden innebär att ett företag förvärvar ett annat företag och får, i och med det, bestämmande inflytande över dess tillgångar och skulder vid förvärvstidpunkten. IFRS 3, punkt 5 kräver vid tillämpning av förvärvsmetoden att en uppsättning redovisningsfaser efterföljs:

- Identifiera en förvärvare
- Fastställ förvärvstidpunkten
- Fastställ överförd ersättning
- Identifiera, värdera och redovisa övertagna tillgångar och skulder
- Redovisa och värdera goodwill

Tillämpningen av förvärvsmetoden baseras på antagandet att det förvärvande företaget kan identifieras, vilket betyder att det förvärvande företaget ”... *erhåller det bestämmande inflytande över det förvärvade företaget*” (IFRS 3, Bilaga A Definitioner). Detta innebär att det förvärvande företaget besitter rättigheten att själva besluta om det förvärvade företagens strategier av finansiell och operativ karaktär med avsikt att generera framtida ekonomiska fördelar (IFRS 3, Bilaga A Definitioner). Praktiskt sett så resulterar detta i att det förvärvande företaget äger mer än hälften av rösterna (Watrin et al., 2006). Detta är, enligt Watrin et al. (2006), under förutsättning att det inte existerar några omständigheter som särskilt påvisar att ett sådant ägande inte bidrar till ett bestämmande inflyttande.

Vidare ska förvärvstidpunkten fastställas, vilket är den tidpunkt då köparen övertar det bestämmande inflyttandet över det förvärvade företaget (IFRS 3, punkt 8), vilket vanligtvis sker när förvärvaren överför köpeskillingen (IFRS 3, punkt 9).

När identifiering av det förvärvande företaget har skett och förvärvstidpunkten har bestämts ska, enligt Watrin et al. (2006), köpeskillingen fastställas, det vill säga de tillgångar som det förvärvande företaget är villigt att överföra som betalning för det förvärvade företaget, vilket kan komma i form av likvida medel, aktier, optioner, verksamheter eller andra tillgångar. Utgångspunkten är att köpeskillingen skall beräknas som summan av de sammanlagda överförda tillgångarna och ådragna skulderna, vilka ska värderas till verkligt värde per förvärvstidpunkten (IFRS 3, punkt 37). Vidare fastställer IFRS 3 att en uppskattad värdering av en potentiell villkorad köpeskillning, vilket innan 2010 benämndes tilläggsköpeskillning, ska inkluderas för att påvisa det verkliga värdet av den totala köpeskillingen (IFRS 3, punkt 39). Detta kan innefatta avtal om ersättningar eller återbetalningar som beror på framtida oförutsägbara händelser, vilka sker efter rörelseförvärvet har ägt rum, exempelvis ett avtal som säljaren upprättar angående ett förbehåll om vinsten det kommande åren (IFRS 3, Bilaga A Definitioner).

Efter fastställandet av köpeskillingen ska det förvärvande företaget, enligt Watrin et al. (2006), genomföra en förvärvsanalys genom att allokera ut den överförda ersättningen på det förvärvade företags identifierbara tillgångar och skulder i samband med förvärvstidpunkten (IFRS 3, punkt 18). En förvärvsanalys innebär vidare att de identifierbara tillgångarna hos det förvärvade företaget värderas till verkligt värde, där verkligt värde innebär *"... det belopp till vilket en tillgång skulle kunna överlåtas mellan kunniga parter som är oberoende av varandra och som har ett intresse av att transaktionen genomförs"* (IAS 38, punkt 8 Definitioner). Utöver de identifierbara tillgångar som existerar hos det förvärvade företaget kan, vid ett förvärv, eventuella internt upparbetade tillgångar nu kapitaliseras i och med att ett verkligt värde på tillgångarna kan fastställas på ett tillförlitligt sätt. Dessa internt upparbetade tillgångar, som inte tidigare tagits upp, är vanligtvis immateriella tillgångar såsom varumärken och kundrelationer (IFRS 3, punkt 13). Den efterföljande värderingen och hanteringen av de immateriella tillgångarna, som nu kan tas upp på det förvärvande företags balansräkning i och med förvärvet, berörs inte i IFRS 3 (IFRS 3, punkt 2 b), utan i IAS 38 och IAS 36.

Immateriella tillgångar, vilka regleras i IAS 38, definieras som *"... en identifierbar icke-monetär tillgång utan fysisk form"* (IAS 38, punkt 8 Definitioner). För att en immateriell tillgång ska kunna kapitaliseras vid ett förvärv ska den främst uppfylla kravet för en tillgång, vilket innebär att företaget får bestämmande inflytande över resursen vilken förväntas generera ekonomiska fördelar i framtiden (Föreställningsram, punkt 49 a). Vidare ska den immateriella tillgången även uppfylla kraven för identifierbarhet, vilket betyder att tillgången ska vara antingen avskiljbar eller ha sitt ursprung i juridiska eller avtalsenliga rättigheter (IAS 38, punkt 12). I samband med ett rörelseförvärv, där immateriella tillgångar förvärvas, ska dess anskaffningsvärde beräknas till verkligt värdet vid förvärvstidpunkten. Detta verkliga värde reflekterar marknadsmässiga uppskattningar kring de framtida ekonomiska fördelarna, vilka ett företag förväntar sig erhålla från den förvärvade tillgången (IAS 38, punkt 33). Om det fortfarande kvarligger ett värde av köpeskillingen, som inte är hänförligt till det förvärvade företags tillgångar och skulder, klassificeras det som goodwill.

2.3 Goodwill

Innan övergången till goodwillhantering enligt IFRS vände sig börsnoterade svenska bolag till Redovisningsrådets Rekommendationer, vilket från 2007 benämns Rådet för finansiell ställning (Bokföringsnämnden, 2012). Goodwill hanterades mer konservativt i Sverige innan övergången till IFRS, då det uppkomna goodwillbeloppet skulle skrivas av systematiskt över en uppskattad ekonomisk livslängd. Svensk redovisning var dock, enligt Hamberg et al. (2011), relativt tidig med att översätta och publicera de internationella standarderna, varpå IFRSs tillvägagångssätt för goodwillhantering var igenkänt vid införandet 2005.

Hamberg et al. (2011) belyser vidare att övervärden vid förvärv ska hänföras till identifierbara tillgångar och skulder till så stor utsträckning som möjligt, i och med införandet av de nya standarderna. Det som blir kvar efter allokeringen av övervärdet är goodwill (IFRS 3, punkt 32), vilket enligt IAS 38 inte uppfyller kraven för identifierbarhet. Förvärvat goodwill definieras dock som en tillgång, eftersom företaget besitter kontroll över den samt att den medför ekonomiska fördelar (IAS 38, punkt 11). I och med införandet av IFRS 3 utökades även upplysningskravet vid rörelseförvärv, där köpeskillingen ska allokeras så långt som möjligt på de identifierbara tillgångarna och övertagna skulderna, vilka har värderats till verkligt värde. IFRS 3 kräver även att information ska lämnas kring hur genomförda förvärv kommer att påverka resultat och omsättning, samt en förklaring av uppkomna goodwillvärdens sammansättning (Hamberg et al., 2011).

Enligt Bloom (2008) kan en separerande klassificering av goodwill ske, vilket är mellan förvärvat goodwill och internt upparbetad. Den senare tillåts inte inkluderas på företagens balansräkningar (IAS 38, punkt 48), eftersom det är näst intill omöjligt att på ett tillförlitligt och objektiva sätt beräkna dess värde (Bloom, 2009). Trots att företag genererar internt upparbetad goodwill, exempelvis genom etablerandet av affärsmässiga förhållanden mellan sina anställda, leverantörer och kunder (Seetharaman et al., 2004), så är det endast förvärvat goodwill som får kapitaliseras i samband med ett rörelseförvärv (IAS 38, punkt 48).

Goodwill redovisas som summan, per förvärvstidpunkten, av den överförda ersättningen för rörelsen minus nettot av de förvärvade, identifierbara tillgångarna och övertagna skulderna (IFRS 3, punkt 32). De komponenter ett förvärvat goodwillvärde kan bestå av är, enligt Johnson och Petrone (1998), exempelvis att den förvärvade verksamheten är fungerande, samt att det kan uppstå synergieffekter mellan de förvärvande och förvärvade företagen, komponenter som förväntas generera positiva kassaflöden i framtiden. Då meningsskiljaktigheter kvarstår över en tydlig definition av den icke identifierbara tillgången goodwill, uttrycker Power (2001) att den kan ses som en ”black box”, vilken innebär att goodwill fortsätter att vara oklart i dess definition.

Colley och Volkan (1988) såväl som Johnson och Petrone (1998) presenterar två perspektiv över vad goodwill innebär och hur det uppstår; *top-down* och *bottom-up* perspektiven. Ur ett top-down perspektiv ses goodwill som en residual efter en investering i en större tillgång, vilken kan brytas ner i mindre komponenter och själva klassificeras som tillgångar. Ur detta perspektiv är goodwill en oidentifierbar tillgång som blir kvar när alla identifierbara tillgångar har fastställts (Johnson & Petrone, 1998). Vidare förklarar Johnson och Petrone (1998) att bottom-up perspektivet presenterar ett motsatt tillvägagångssätt, där goodwill ses som en post, uppbyggd av olika

oidentifierbara komponenter. Om köpeskillingen överskrider det verkliga värdet av det förvärvade företagets identifierbara nettotillgångar, så förvärvades förmodligen oidentifierbara resurser vilka hade ett värde för det förvärvande företaget (Johnson & Petrone, 1998).

Införandet av IFRS 3 ses som en kombination av de två ovan presenterade perspektiven eftersom goodwill, enligt denna standard, definieras som;

”En tillgång som representerar framtida ekonomiska fördelar som uppkommer från andra tillgångar förvärvade i ett rörelseförvärv som inte är enskilt identifierade och separata redovisade.”
(IFRS 3, Bilaga A Definitioner)

Giuliani och Brännström (2011) påvisar att goodwill, enligt IFRS 3, uttrycks som delen av det förvärvade värdet som inte går att allokera till identifierbara tillgångar (bottom-up), vilket resulterar i att goodwill förblir en residual (top-down). Införandet av IFRS 3 kan därför ses som ett försök till att öppna goodwillens ”black box” (Giuliani & Brännström, 2011) i och med krav på ökad allokering av övervärden vid förvärv, vilket leder till mer informativa balansräkningar (Hamberg et al., 2011).

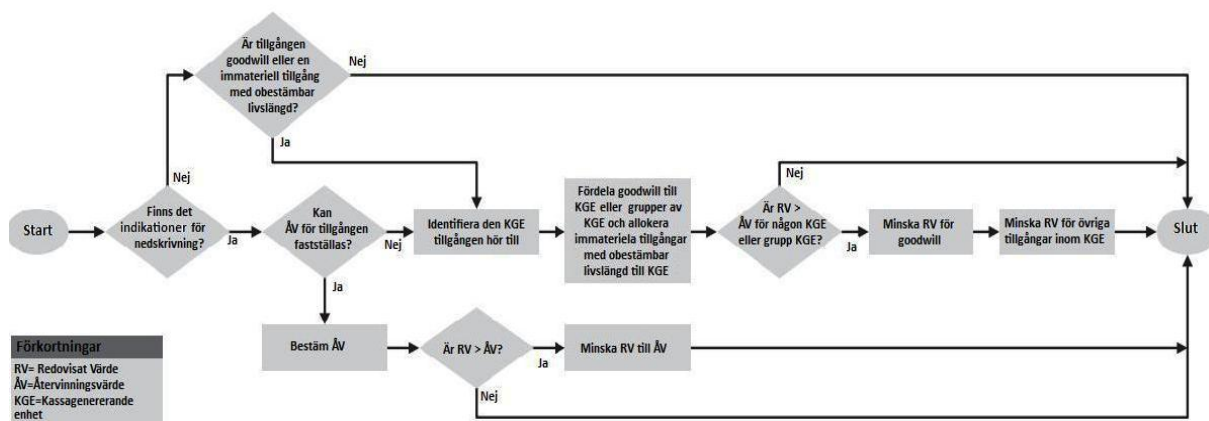
2.3.1 Fördelning av goodwill på kassagenererande enheter

När ett goodwillvärde uppkommit vid ett rörelseförvärv ses det, enligt Jennings, LeClere och Thompson (2001), som en oidentifierbar tillgång vilken representerar framtida ekonomiska fördelar i och med samgåendet. Goodwill genererar inte dessa framtida ekonomiska fördelar oberoende av andra tillgångar, utan de utvinns från de identifierbara tillgångarna vid ett förvärv. Goodwill tas upp som en egen post på företagets balansräkningar, men eftersom värdet inte är specifikt hänförligt till identifierbara tillgångar, bidrar den snarare till kassaflöden för flera kassagenererande enheter (IAS 36, punkt 81). Enligt IAS 36 ska förvärvad goodwill, när nedskrivningsbehov prövas, fördelas på det förvärvande företagets kassagenererande enheter eller grupper av enheter, från och med förvärvstidpunkten. De kassagenererande enheterna ska representera företagets minsta enheter i dess interna styrning, på vilka goodwill kan fördelas och fortsättningsvis värderas (IAS 36 punkt 80 a-b). Det förvärvade goodwillvärdet som allokeras ska, enligt Wiese (2005), hänvisas till de enheter som väntas nå framtida fördelar av synergierna mellan det förvärvande och förvärvade företagen.

2.3.2 Nedskrivning av goodwill

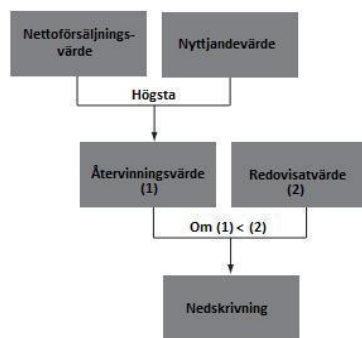
När förvärvad goodwill har fördelats på de kassagenererande enheter som kan kopplas till de förväntade synergieffekterna från förvärvet ska de enheterna, enligt Wiese (2005), prövas för nedskrivningsbehov årligen samt när det finns indikationer på nedskrivningsbehov. Seetharaman et al. (2004) belyser vidare att dessa indikationer kan bero på både interna och externa faktorer, exempelvis när företaget förlorar anställda som har haft betydande poster inom verksamheten, företaget går miste om viktiga kunder eller när företaget upplever oväntad konkurrens på marknaden. Processen för fastställandet av nedskrivningar enligt IAS 36 presenteras i figur 1 nedan:

Figur 1. Process för fastställande av nedskrivningar enligt IAS 36 (Omarbetad från Ernst & Young, 2011)

Figur 1 presenterar förfarandet vid nedskrivningsprövning av tillgångar enligt IAS 36. Processen inleds med eventuella indikationer på nedskrivningsbehov av en tillgång eller, som i fallet för goodwill, att årliga nedskrivningsprövningar krävs. Detta innebär att ett företags goodwill går igenom processen, presenterad i figur 1, oavsett om det föreligger indikationer på nedskrivningsbehov eller ej. Eftersom goodwill är en tillgång med obestämbar nyttjandeperiod samt att ett återvinningsvärde är svårt att fastställa (Verriest & Gaeremynck, 2009), så kommer företagen fram till steget "Identifiera den KGE tillgången hör till", oavsett. Vidare fördelas goodwillvärdet på de kassagenererande enheterna, vilka förväntas erhålla framtida ekonomiska fördelar i och med förvärvet (IAS 36, punkt 80). För att fastställa om nedskrivningsbehov föreligger jämförs enhetens redovisade värde med dess återvinningsvärde (Verriest & Gaeremynck, 2009). Återvinningsvärdet fastställs genom en jämförelse mellan tillgångens verkliga värde minus försäljningskostnader (nettoförsäljningsvärde) och dess nyttjandevärde (IAS 36, punkt 18). Det högsta av dessa värden betraktas som tillgångens eller den kassagenererande enhetens återvinningsvärde (Wiese, 2005), vilket förtydligas och presenteras nedan i figur 2:

Figur 2. Nedskrivning (Omarbetad från Ernst & Young, 2011)

För goodwill finns en svårighet i att bedöma dess verkliga värde minus försäljningskostnader (nettoförsäljningsvärde), i och med att tillgången inte omsätts på en aktiv marknad (IAS 36, punkt 27) samt att de ekonomiska fördelarna som goodwill medför inte genereras oberoende av andra tillgångar (IAS 36, punkt 81). Detta leder till att återvinningsvärdet för goodwill vanligtvis ses som dess nyttjandevärde, vilket enligt IAS 36 punkt 31, beräknas som nuvärdet av tillgångens framtida kassaflöde. IAS 36 punkt 30, förklarar vidare att följande faktorer ska återspeglas i tillgångens beräknade kassaflöde:

- *En uppskattning av de framtida kassaflöden som företaget förväntar sig erhålla från tillgången,*
- *Förväntningar om möjliga variationer vad gäller dessa framtida kassaflödens storlek och tidpunkt,*
- *Pengars tidsvärde, som representeras av aktuell riskfri ränta,*
- *Priset för att bära den osäkerhet som finns i tillgången, och*
- *Andra faktorer såsom svag likviditet, som marknadsaktörer skulle återspegla vid prissättning av de framtida kassaflöden företaget förväntar sig att erhålla från tillgången.*

Nyttjandevärdet innefattar därav, till stor del, företagsledningens bästa bedömningar av de ekonomiska förhållanden som föreligger och kommer att föreligga under tillgångens resterande nyttjandeperiod. De uppskattade framtida kassaflödena, vilka beräkningen grundas på, ska vidare baseras på rimliga och verifierbara antaganden, på ledningens senaste budgetar och prognoser, samt på prognostiserad tillväxttakt (IAS 36, punkt 33). Den diskonteringskurs som vidare används i beräkningarna av nyttjandevärdet ska innefatta marknadsmässiga bedömningar avseende pengars tidsvärde samt de risker som tillhör tillgången, vilka inte har justerats i kassaflödet ännu (IAS 36, punkt 55).

När återvinningsvärdet har fastställts för den kassagenererande enheten, jämförs det, enligt Wiese (2005), med dess redovisade värde. Om enhetens redovisade värde överstiger dess återvinningsvärde ska en nedskrivning genomföras till skillnaden mellan de två jämförda (IAS 36, punkt 104). Det belopp som blir aktuellt för nedskrivning ska, enligt IAS 36 punkt 104, justeras i följande ordning:

- *Först minskas det redovisade värdet för goodwill som hänförs till den kassagenererande enheten (gruppen av enheter), och*
- *Sedan minskas redovisat värde för goodwill som hänförs till övriga tillgångar (gruppen av enheter) proportionellt baserat på det redovisade värdet för varje tillgång i enheten (grupper av enheter).*

De nedskrivningar som uppkommer ska omedelbart kostnadsföras i resultatet, såvida inte någon annan standard påvisar annat (IAS 36, punkt 60).

2.4 Ökade goodwillvärden – en tillbakablick i tidigare debatter

Inledningsvis kretsade debatten om goodwill främst kring huruvida övervärdet vid förvärv skulle klassificeras som en tillgång eller ej, då dess innehåll och definition tycktes synnerligen oklart (Bloom, 2008). Vidare belyste Bloom (2008) att ifrågasättandet låg i om goodwillens egenskaper uppfyllde kraven för att klassificeras som en tillgång eftersom den inte bidrar till framtida ekonomiska fördelar oberoende av andra tillgångar, vilket särskiljer den från andra immateriella tillgångar. Trots att kapitaliseringen av goodwill kritiserats då dess värde baseras på dessa relativt otydliga grunder (Jennings et al, 2001), konkluderades att den inte kunde ignoreras eftersom den uppstod som en konsekvens av en ekonomisk transaktion (Hamberg et al, 2011). Bloom (2008) menar att goodwill skall klassificeras som en tillgång eftersom den, trots dess residualkaraktär, genererar ekonomiska fördelar. Bloom (2008) menar vidare att förvärvad goodwill har en faktisk, identifierbar och mätbar kostnad, varpå problematiken snarare ligger i dess efterföljande hantering.

Hur än den efterföljande hanteringen av goodwill reglerats genom åren, har den ständigt stött på motstridig kritik från företagsledningar, forskare, investerare, analytiker och revisorer, vars åsikter splittrats kring den, för tiden, aktuella hanteringen (Jennings et al., 2001; Hayn & Hughes, 2006). Enligt Wiese (2005) uppkommer meningsskiljaktigheterna från den grundläggande problematiken kring att kvantifiera begreppet goodwill och utifrån detta uppstår svårigheten i att finna en rättvisande metod för beräkandet av konsumtionen av denna post.

I och med övergången till IFRS för börsnoterade bolag, frångicks den mer konservativa hanteringen av goodwillposten genom värdering till anskaffningsvärde, till värdering till verkligt värde (Hamberg et al, 2011). Enligt Hitz (2007) förklarades det ändrade synsättet på värderingen med att det nya tillvägagångssättet tycktes ge beslutfattare mer relevant och givande information, än de tidigare tillvägagångssätten. Wines, Dagwell och Windsor (2007) förklarar vidare att innan övergången till goodwillhanteringen genom IFRS 3, skulle posten skrivas av linjärt över en uppskattad ekonomisk livslängd. Syftet med avskrivningar av goodwillvärdet var, enligt Wiese (2005), densamma som för andra tillgångar med bestämd livslängd, nämligen att allokera ut kostnaden för tillgången över tiden den konsumeras. När uppkomna övervärden vid förvärv skrevs av sågs det som att kostanden matchades med de förväntade inkomsterna som goodwillvärdet väntades generera (Bloom, 2008).

Användandet av avskrivningar som metod för hanteringen av goodwill har motstått både ris och ros i tidigare forskning. De som är för avskrivningar av goodwill tycks hänvisa till matchningsprincipen samt mena på att goodwillvärdet faktiskt minskar med tiden, varpå dess värdeminskning bör reflekteras i företagets finansiella rapporter (Bloom, 2008; Wiese, 2005). Trots goodwillvärdets komplexa natur och svårigheten i att bedöma dess ekonomiska livslängd, tycktes systematisk avskrivning av goodwill ge en bra balans mellan funktion och kostnad. Avskrivningar av goodwill sågs, enligt Basu (1997), ligga i linje med försiktighetsprincipen, då goodwillvärdet inte övervärderades på företagets balansräkningar. Vidare belyser Wiese (2005) att vissa förespråkare menade att tillämpningen av avskrivningar var den enda praktiska lösningen till hanteringen av goodwill.

I och med införandet av IFRS anses dock motståndet till avskrivningarna ha segrat. Enligt Wiese (2005) var övergången från systematiska avskrivningar av goodwill till årliga nedskrivningsprövningar delvis baserat på det faktum att det ansågs alltför komplext, nästintill omöjligt, att fastställa en bestämd ekonomisk livslängd på goodwillvärdet. Eftersom goodwill är ett övervärde, vilket symboliserar förväntade synergieffekter mellan företagen (Jennings et al. 2001), samt att det ses som en oidentifierbar tillgång (IFRS 3, punkt B 37), uppstår stora svårigheter när det kommer till en bedömning av dess ekonomiska livslängd. Wiese (2005) uttrycker att den avskrivning som görs över en uppskattad ekonomisk livslängd kan tyckas vara en ytterst godtycklig konsumtion av goodwill, samt att goodwillvärdet inte nödvändigtvis behöver minska i värde över tid, utan snarare kan hållas konstant över en obestämbar livslängd. Wiese (2005) menar även på att goodwill till och med kan förbättras och stiga i värde om den underhålls på rätt sätt. Vidare debatteras huruvida linjära avskrivningar av goodwill ger beslutfattare verklig information om företagets kapitaliserade övervärden. Eftersom goodwillavskrivningar inte uppkommer på grund av faktiska kassaflöden anses dess informativa betydelse på företagets balansräkningar vara begränsad. Den huvudsakliga kritiken mot systematiska avskrivningar av

goodwill, ligger i att det inte tycks spegla det verkliga värdet på företagens balansräkningar (Weise, 2005). När IASB vidare beslutade att börsnoterade företag skulle frångå systematiska avskrivningar för att istället årligen nedskrivningspröva posten, var syftet att företag skulle uppvisa goodwillpostens verkliga värde (Seetharaman et al., 2004). Genom att beräkna goodwillpostens nyttjandevärde via diskonterade kassaflöden och jämföra det med dess bokförda värde skulle eventuella värdeminskningar upptäckas och reduceras. IASB försökte balansera tillvägagångssättet för goodwillhanteringen mellan tillförlitlighet och relevans, samt att finna en lösning som fungerar praktiskt för användarna, vilket skulle leda till mer informativa och dynamiska balansräkningar (Moehrle & Reynolds-Moehrle, 2001).

Trots de många fördelarna med det nya tillvägagångssättet för goodwillhantering, så innebär den nya metoden en ökad grad av subjektivitet och tvetydlighet i många avseenden (Wines et al. 2007). Wines et al. (2007) menar att IFRS nu har öppnat för ytterligare osäkerhet och ökade tolkningsutrymmen i goodwillberäkningarna. Wiese (2005) betonar även problematiken kring att den nya metodiken för goodwillhantering inte kommer att särskilja företagens förvärvade goodwill från den internt upparbetade på ett korrekt sätt. Wiese (2005) menar vidare att *"goodwill är, generellt sett, en tillgång som förbrukas över tid och ersätts med internt upparbetad goodwill"* (Wiese, 2005, p. 110). Problemet med att goodwill nu ska nedskrivningsprövas årligen, snarare än skrivas av linjärt, är att förvärvad goodwill successivt kan bytas ut mot internt genererad, utan att det uppmärksammas i de finansiella rapporterna. Med anledning av att förvärvad goodwill inte skrivs av, så kan de goodwillvärden som existerar på företags balansräkningar bestå, helt eller delvis, av internt upparbetad goodwill (Weise, 2005), vilket inte är tillåtet att kapitaliseras (IAS 38, punkt 48). Wiese (2005) belyser att denna tendens kan leda till en dämpande effekt i företagens nedskrivningsprövningar och gardera förvärvande företag från att någonsin tillkännage nedskrivningsbehov. Moehrle och Reynolds-Moehrle (2001) menar att analytiker nu står inför utmaningen att uppskatta när företagens förvärvade goodwill minskar och successivt ersätts med internt upparbetad goodwill.

Vidare uppmärksammar Wines et al. (2007) svårigheten i att identifiera de kassagenererande enheterna, vilka goodwill fördelas på. När ett företag förvärvar många olika rörelser eller rörelser med olika inriktningar, kan det bli problematiskt att fastställa de kassagenererande enheterna. Här finns det utrymme för manipulation, då företagsledningen kan föra ihop delar av verksamheten där en del har goodwill vars värde tycks öka och en annan del har ett goodwillvärde som tycks minska. Slås dessa delar ihop till en kassagenererande enhet uppmärksammas aldrig nedskrivningsbehovet, snarare kvittas det med internt upparbetad goodwill, varpå intressenterna aldrig får ta del av den faktiska förändringen i goodwillposten (Wines et al, 2007).

Wines et al. (2007) menar även att tillvägagångssättet för beräkandet av en kassagenererande enhetens återvinningsvärde är högst subjektivt och kan innefatta en hög grad av godtycklighet. IFRS 3 förlitar goodwillnedskrivningar på en ytterst komplex och osäker beräkningsmodell, där diskonterade kassaflöden ska uppskattas för att fastställa nyttjandevärdet (Wiese, 2005). De värden som företagsledningarna använder för beräkningen av nyttjandevärdet på de kassagenererande enheterna, är därav ytterst företagsspecifika (Hamberg et al., 2011). Wines et al. (2007) menar att de framtida kassaflödena som företagen beräknar kan variera stort beroende på de underliggande bedömningarna kring tidsaspekter och diskonteringsräntor. Det kan därför

ifrågasättas hur denna volatilitet av företagsspecifika bedömningar påverkar jämförbarheten mellan, och den rättvisande bilden av, företagens finansiella rapporter (Wines et al., 2007).

Vidare belyser Lhaopadchan (2010) att den bestämmande faktorn till nedskrivningsbeslut ligger i företagsledningens incitament. Den ökade mängden av subjektiva bedömningar i goodwillvärderingen är, som tidigare nämnts, det som motstått mest kritik sedan införandet av IFRS. Företagsledningens subjektiva bedömningar kring goodwillpostens nedskrivningsbehov kan, enligt Wiese (2005), ha stor påverkan på företagets resultat. Wiese (2005) påvisar att årliga nedskrivningsprövningar ger företagen mer utrymme att styra sina resultat genom att fördelaktigt ändra bedömningsgrunderna för nedskrivning. Detta menar vissa leder till en ökad volatilitet kring företagets rapporterade resultat, och ytterligare svårigheter kring jämförbarheten mellan företag. Hayn och Hughes (2006) uppvisar även att företagsledningens subjektiva bedömningar av goodwillposten får till effekt att nedskrivningar fördröjs med cirka tre till fyra år, från den verkliga värdeminskningen till när den uppvisas i de finansiella rapporterna. Denna fördröjning tycks baseras på företagsledningens motvilja att slå fast en nedskrivning, i hopp om att värdet på tillgången ska vända. Det innebär vidare att nedskrivningsfördröjningen leder till stora svårigheter för företagets intressenter att bedöma om och när en nedskrivning kan komma att ske (Hayn & Hughes, 2006).

Hamberg et al. uppvisar, i en studie från 2011, effekterna av införandet av IFRS 3 på svenska börsnoterade företags goodwillposter. De fastställer att mängden kapitaliserad goodwill har, sedan övergången från systematiska avskrivningar till årliga nedskrivningsprövningar, ökat avsevärt. De visar på att de nedskrivningar som görs under IFRS är betydligt mindre än den totala värdeminskningen som skedde genom både avskrivningar och nedskrivningar innan införandet. Studien visar att den totala goodwillreduceringen minskade från 3,7 % innan införandet av IFRS till endast 0,4 % efter införandet. I och med införandet av IFRS 3 skulle företagen även, separat från goodwill, allokera övertillvärdet vid förvärv så långt som möjligt på identifierbara immateriella tillgångar. Allokeringen ökade, men endast med 1,6 % mellan åren 2004 och 2007, vilket kan jämföras med goodwillpostens ökning på 5,1 procentenheter. Detta har bidragit till att den genomsnittliga goodwillbalansen hos svenska börsnoterade företag fördubblades mellan åren 2004 och 2007 (Hamberg et al., 2011).

2.5 Revisorns roll

Enligt ISA 200 punkt 3 är avsikten med en revision att skapa en ökad tillit mellan företaget och de berörda intressenterna avseende de finansiella rapporterna. Detta uppnås via revisorns uttalande i en revisionsberättelse kring huruvida företaget har upprättat dess finansiella rapporter i enlighet med tillämpliga standarder, vilket påvisar om en rättvisande bild av verksamhetens finansiella rapporter har uppvisats eller ej (ISA 200, punkt 3). Med hänvisning till IAS 1 och Föreställningsramen så uppfylls kravet på rättvisande bild genom att tillämpa de standarder IFRS publicerar som är applicerbara för verksamheten (IAS 1, punkt 15). Vidare framhåller Föreställningsramen att begreppet rättvisande bild involverar kvalitativa egenskaper där relevans, jämförbarhet, begriplighet och tillförlitlighet är de mest väsentliga (Föreställningsram, punkt 24).

Information anses *relevant* om den har möjlighet att influera de beslut en intressent tar genom att påverka bedömningen av en framtida, eller redan inträffad händelse, alternativt om den styrker eller förbättrar en tidigare bedömning (Föreställningsram, punkt 26). En intressent ska även få möjligheten att *jämföra* ett och samma företag under en längre tidsperiod, för att kunna skapa sig en bild av verksamhetens finansiella ställning. Dessutom skall en intressent kunna jämföra ett företag med ett annat företag, vilket innebär att de bör ha upprättat dess finansiella rapporter på ett likartat sätt (Föreställningsram, punkt 39). Den kvalitativa egenskapen, *begriplighet*, innebär att informationen som presenteras i de finansiella rapporterna ska vara förståelig för intressenterna. Stiftaren förväntar sig dock att intressenten ska ha en viss grundläggande kunskap gällande ekonomi och redovisning, för att kunna förstå och tillämpa de finansiella rapporterna (Föreställningsram, punkt 25). Slutligen, för att en intressent ska kunna tillämpa informationen i de finansiella rapporterna krävs det att den är *tillförlitlig*, vilket betyder att informationen inte inkluderar substantiella brister samt att den inte är snedvriden. Detta innebär att en intressent måste kunna förvänta sig att informationen från de finansiella rapporterna avspeglar en rättvisande bild av verksamheten (Föreställningsram, punkt 31). Dessa egenskaper resulterar i att informationen i de finansiella rapporterna, för de berörda intressenterna, blir användbar (Föreställningsram, punkt 24).

När införandet av IFRS 3 ägde rum, och övergången från avskrivningar till årliga nedskrivningsprövningar gällande goodwill lagstodgades för börsbolagen, resulterade det, enligt Hayn och Hughes (2006), i att en revisor fick nya utmaningar samt ett större ansvar gentemot intressenterna i de finansiella rapporterna. Detta var till följd av att företagsledningens bedömningar, i allt större utsträckning, var avgörande för om en nedskrivning av goodwill skulle ske samt till vilken omfattning. Vidare ledde detta till att revisorns juridiska ansvar kom att öka, i och med att de nu ska värdera och uppskatta rimligheten i de antaganden företagsledningen fastställer vad gäller goodwillpostens nedskrivningsbehov. Följaktligen har detta medfört vissa svårigheter för en revisor när de ska genomföra en revision, eftersom det involverar en mer utförlig granskningsprocess gällande goodwillposten för att uppnå en rimlig bedömning av dess verkliga värde (Hayn & Hughes, 2006).

Schipper (2003) argumenterar vidare att en av anledningarna till varför man övergick från avskrivningar till årliga nedskrivningsprövningar gällande goodwillposten var att öka relevansen avseende de finansiella rapporterna, och på så sätt bidra till en mer rättvisande bild av företagen. Detta bidrog dock till att revisorerna ställdes inför nya komplexa bedömningar, vilket innebar en större mängd av subjektivitet och tvetydigheter angående granskningen av goodwillpostens nedskrivningsbehov. Ytterligare en svårighet med revisionen, gällande goodwillposten, var att granska fastställandet av dess verkliga värde (Wines et al., 2007), vilket görs mest tillförlitligt om det existerar en aktiv marknad eller vid jämförelse med likartade transaktioner (IAS 38, punkt 39). Dock existerar det ingen aktiv marknad gällande goodwillposten, vilket resulterar i att värderingsmodeller tillåts tillämpas. Detta leder vidare till att revisionen, till betydande del, utgörs utav substansgranskning (Wines et al., 2007), vilket betyder granskandet av substansen bakom företagets transaktioner vilka har resulterat i de olika resultat- och balansposterna (FAR SRS Revision, 2006). Enligt McGreachin (1997) har detta sedan till följd att en revision blir både tidskrävande och kostsam.

Vidare ställs en revisor inför ytterligare utmaningar i och med att de skall granska identifieringen av de kassagenererande enheterna, bedöma dess nyttjandevärdet genom nuvärdesberäkningar samt värdera enheternas nettoförsäljningsvärde. En revisor ska vidare uppskatta rimligheten i dessa komplexa bedömningar, vilket kan leda till ökade meningsskiljaktigheter och oenigheter mellan revisorn och företagsledningen (Wines et al., 2007). Benston (2006) tillägger att sådana situationer kan bli konfliktartade i och med att revisorer vill tillgodose kundens behov, samtidigt som de har rollen som granskare där de skall ta hänsyn till intressenternas krav på en rättvisande bild.

3. Metod

Följande kapitel har för avsikt att belysa och förtydliga metodiken för uppbyggandet av uppsatsen, från frågeställning till slutsats. De val som gjorts under uppsatsens gång skildras samt dess effekt på berörda avsnitt, vilket ger läsaren möjlighet att bedöma uppsatsens validitet och reliabilitet.

3.1 Val av metod

Med utgångspunkt i uppsatsens presenterade frågeställning har dess metodik utformats för att på bästa sätt belysa den verklighet som ligger till syfte att undersökas. Ett öppet förhållningssätt hölls inför hur frågeställningen skulle angripas tills dess att problematiken för uppsatsen var helt fastställd. Den företeelse som valdes att belysa var att goodwillvärden bland svenska börsnoterade företag har ökat markant sedan införandet av IFRS år 2005. Detta har fastställts kvantitativt genom diverse vetenskapliga studier, exempelvis liksom den publicerad av Hamberg, et al. (2011). Företeelsen granskades vidare i debattartiklar och tidskrifter, såsom *Balans och Affärsvärlden*. I flertalet artiklar uttrycktes att övergången till IFRS har lett till mer komplexa bedömningar för företagen vid värderingen och hanteringen av goodwill (Wiese, 2005). Införandet av IFRS 3 har medfört att goodwillposterna på svenska företags balansräkningar har ökat markant, varpå ett intresse väcktes för att ta del av hur revisorer, i roll av granskare, ställer sig till denna öknings påverkan på uppvisandet av en rättvisande bild. Den kvalitativa aspekten, ur en revisors perspektiv, kunde inte hittas bland tidigare studier som kvantitativt berört ökande goodwillvärden. Därav blev resultatet av denna initiala, sekundära granskning ett fastställande av den problematik, vilken valdes att belysa med en kvalitativ aspekt.

För att nå en djupare förståelse för revisorers syn på ökande goodwillvärden, samt om denna ökning upplevdes ha en påverkan på den rättvisande bilden, valdes kvalitativa intervjuer som metod för datainsamling. Patel och Davidson (2011) förklarar att *"syftet med en kvalitativ intervju är att upptäcka och identifiera egenskaper och beskaffenhet hos något"* (Patel & Davidson, 2011, s. 82). Uppsatsens problemställning tycks bäst besvaras genom intervjuer av kvalitativ karaktär, eftersom data som går på djupet och kan spegla nyanser kring ämnet i fokus, eftersökes. Jacobsen (2002) förklarar att en fördel med kvalitativa ansatser är att de vanligtvis når en hög intern giltighet, alltså att den empiri som insamlats återger intervjuobjektets verklighet på ett korrekt sätt i det givna sammanhanget. Denna djupa återspeglning av en specifik företeelse menar Holme och Solvang (1997) bottenar i den närhet en kvalitativ intervju skapar mellan intervjuaren och intervjuobjektet. Jacobsen (2002) belyser vidare att förfarandet vid kvalitativa intervjuer ska präglas av flexibilitet, eftersom den problemställning man söker belysa kan förändras allteftersom mer information insamlas. Upptäcker man att frågor eller struktureringen upplevs förvirrande eller begränsande, menar Holme och Solvang (1997) att detta kan förbättras under undersökningens gång. Enligt Jacobsen (2002) blir tillvägagångssättet vid kvalitativa intervjuer därav en interaktiv och öppen process, varpå en viss frihet infinner sig i sökandet efter relevant data. Patel och Davidson (2011) menar dock att det finns risker och nackdelar med denna strategi, främst vad gäller ovissheten kring den insamlade informationens räckvidd, då den är ytterst situationsbaserad. Fokus på unikt situationsbaserad data leder, enligt Jacobsen (2002), till försämrade jämförbarhet, varpå kvalitativa intervjuer kan präglas av generaliseringsvårigheter. Denna uppsats har dock ej för avsikt att

generalisera resultaten de kvalitativa intervjuerna genererar, utan snarare belysa de enskilda intervjuobjektens individuella infallsvinklar.

3.2 Referensram/sekundär granskning

Till kunskapsgrund inför de kvalitativa intervjuerna står den tidigare presenterade referensramen, vilken har byggts upp av redovisningsstandarder och vetenskapliga artiklar. Denna uppsats har för avsikt att följa en ”tratt”-teknik (Patel & Davidson, 2011), vilken eftersträvas genom samtliga avsnitt, referensramen inkluderad. Denna ”tratt”-teknik innebär att varje avsnitt inleds brett för att ge översiktlig förståelse för ämnet. Följaktligen smalnas informationen av och fördjupas för att slutligen nå fram till kärnan och syftet med avsnittet. Detta tillvägagångssätt leder till en tydligare förståelse av ämnet i stort, samt till specifik kunskap om den belysta problematiken.

För referensramens del låg utgångspunkten i IFRS 3, vilken gav en tydlig bild över hur rörelseförvärv genomförs för börsnoterade företag. Denna uppsats frågeställning belyser ökande goodwillvärden, varpå vetskap i hur goodwill uppkommer, i och med rörelseförvärv, upplevdes som fundamentalt. Genom att vidare studera IAS 38 och IAS 36 inhämtades en tydlig bild över immateriella tillgångar samt förfarandet vid nedskrivningar. Detta upplevdes utveckla förståelsen för goodwillpostens betydelse på företagets balansräkningar, i och med dess immateriella karaktär, samt ett förtydligande av postens fortsatta värderingsmetodik. Under referensramens senare skede belystes tidigare debatter kring goodwill och problematiken med dess värdering. De tidigare debatterna utforskar skillnader mellan det tillvägagångssätt för goodwillhantering som var i bruk innan IFRS och det tillvägagångssätt som är i bruk i dagsläget. Detta på grund av att goodwillvärdena har ökat efter införandet av IFRS, varpå ett tydliggörande av skillnaderna mellan tillvägagångssätten ansågs som relevant inför de kvalitativa aspekter som intervjuerna bidrar till debatten. Av vikt var även att belysa revisorns roll i företagets uppvisande av en rättvisande finansiella ställning, eftersom det är utifrån en revisors perspektiv frågeställningen utgår. Därav uppvisas revisorernas tillvägagångssätt för säkerställandet av en rättvisande bild genom ISA 200.

FAR Komplet var den databas som användes för att granska de ovan nämnda standarder, vilka låg till grund för referensramen. Från FAR Komplet inhämtades även de Balans-artiklar vilka användes under uppsatsens inledande skede för att belysa den debatt som föreligger kring goodwill i allmänhet och ökande goodwillvärden i synnerhet. Vetenskapliga artiklar hittades genom sökningar i databaserna Business Source Primer, Emerald och Google Scholar. För att finna relevanta artiklar i dessa databaser användes sökord såsom goodwill, impairment, business combinations, goodwill allocation, increasing goodwill samt amortisation. De vetenskapliga artiklar som har granskats har varit på engelska i brist på svenska artiklar, därav de engelska sökorden.

3.3 Datainsamling

Den kvalitativa aspekten realiseras via personliga intervjuer med sex utvalda respondenter. Personliga intervjuer (ansikte mot ansikte) upplevdes fylla syftet för den granskning vilken denna uppsats bygger på. Jacobsen (2002) menar att det är lämpligt med personliga intervjuer där få enheter undersöks och där syftet är att se till den enskilda individens tolkning av ett speciellt ämne eller fenomen. Eriksson och Wiedersheim-Paul (2011) specificerar vissa fördelar med

personliga intervjuer såsom att det är en kontrollerad situation, det är enklare att ställa komplicerade frågor, följdfrågor kan ställas samt att man som intervjuare kan läsa av kroppsspråk, vilket kan bidra till de lämnade svaren. De nackdelar som kan ses med användandet av personliga intervjuer för denna uppsats är främst risken att påverka intervjuobjektet och dennes svar under intervjutillfället, i och med följdfrågor och kroppsspråk. En nackdel ses även i risken att den intervjuade inte vågar svara precis som denne tycker i vissa frågor, eftersom denne intervjuas i dess professionella roll samt att situationen inte är anonym.

För att intervjuerna skulle generera så relevant information som möjligt, krävdes noggrant bearbetade intervjufrågor vilka grundades i uppsatsens frågeställning. Dessa intervjufrågor formades efter uppsatsens övergripande struktur och behandlade forskningsområdena: Övergången till IFRS, Goodwill, Nedskrivningar av goodwill, Ökande goodwillvärden och Revisorns bedömningar (se Bilaga för fullständig *Intervju-Agenda*). Intervjufrågorna frågades i samma följd till samtliga respondenter, varpå intervjuerna nådde en hög grad av standardisering. De frågor som formulerades under dessa olika områden var alla av öppen karaktär, alltså att respondenterna hade möjlighet att fritt formulera sina svar, vilket innebär att frågorna i sig karaktäriseras av en låg grad av strukturering (Patel & Davidson, 2011). Ledande frågor undveks och även frågor vilka kunde besvaras med ja eller nej. Frågor med de ovan nämnda egenskaperna ansågs ge en djup förståelse av respondentens åsikter kring varje specifik fråga. Tydliga och raka frågor eftersträvades för att minska risken för missförstånd eller andra svar än de frågorna ämnade generera. Patel och Davidson (2011) menar att när frågorna, likt de som ställs i denna uppsats, följer en hög grad av standardisering och en låg grad av strukturering, når intervjun en semistrukturerad karaktär.

Antalet frågor som frågeformuläret innehöll, 14, upplevdes lämpligt i samråd med vår handledare. Vid ett färre antal frågor kunde viss relevant information missas, och ett större antal kunde leda till samma svar på flertalet frågor. Frågorna öppnade även för följdfrågor under intervjutillfällena, varpå det fanns möjlighet att vara flexibla och få ytterligare infallsvinklar. Frågeformuläret avslutades med att respondenten fick möjlighet att lägga till eller förtydliga något som denne upplevde inte hade berörts under intervjun, eller om det var något som denne inte ville skulle tas med. Frågorna skickades till alla respondenter innan intervjutillfället, vilket efterfrågades av respondenterna själva. Till fördel för utskickade frågor var att respondenterna var förberedda på vad som skulle beröras under intervjun, vilket skulle generera relevant och väsentlig information. Det fanns dock en medvetenhet i att detta kunde leda till att respondentens svar inte skulle bli spontant, utan bli färgat av att denne hann tänka ut svar i förväg eller läsa på om ämnet, varpå en risk fanns att svaret inte uteslutande skulle spegla respondentens åsikt. Fördelarna bedömdes dock som större än nackdelarna i detta skede.

3.4 Val av respondenter

Valet av revisorer till de kvalitativa intervjuerna baserades, uteslutande på deras förmåga att bidra med god kunskap och unika nyanser till uppsatsens frågeställning. Frågeställningen behandlar redovisnings- och revisionsfrågor på IFRS-nivå, varpå en förutsättning var att respondenterna hade relevant erfarenhet och kunskap på denna nivå. För att komma i kontakt med respondenter som uppfyllde uppsatta kriterier kontaktades de fyra största revisionsbyråerna på lokal nivå

(Jönköping), där personer som arbetade med börsnoterade bolag efterfrågades, vilka automatiskt berördes av IFRS. Samtliga fyra byråer uppgav att den kunskapen besatts av revisorer inom byrån och de rekommenderade vidare personer som upplevdes kunna besvara uppsatsens frågeställning. De rekommenderade personerna kontaktades varpå de uppgav att de ville ställa upp och dela med sig av sina åsikter.

En bit in i uppsatsprocessen beslutades även att två redovisningsexperter skulle intervjuas, baserat på att de skulle bringa ytterligare relevant information till uppsatsen. Trots att uppsatsen har för avsikt att undersöka revisorers syn på ökande goodwillvärden ansågs åsikterna från två redovisningsexperter öka informationsinnehållet och bredden i uppsatsen. Den ena experten valdes på grund av dennes aktiva debatt i tidskriften *Balans* kring det ämne denna uppsats behandlar, och den andra kontaktades på rekommendation av vår handledare. De två redovisningsexperterna arbetar nära revisorer och är väl insatta i revisorers granskningsprocess, varpå det ansågs att uppsatsens fokus på revisorers syn på ökande goodwillvärden kunde bibehållas.

Inledningsvis fanns för avsikt att intervjua fyra revisorer, skulle det dock ha fallit sig så att informationen från intervjuerna blev alltför knapphändert skulle fler respondenter ha tillfrågats. När intervjuerna med de fyra revisorerna genomförts fastställdes att ytterligare intervjuer inte behövdes, då svaren som lämnats fyllde den informationsrelevans som eftersträvades att uppnå i intervjuerna. När även två redovisningsexperter intervjuades, vars åsikter stärkte revisorernas, nåddes den nivå av tillförlitlighet vilken fanns för avsikt att nås i empirin. Det antal respondenter, vilka intervjuades, fyllde syftet med de kvalitativa intervjuerna, då generaliserbarhet eller ett representativt urval ej eftersträvades. De respondenter som valdes upplevdes bidra med de unika infallsvinklar som uppsatsens frågeställning hade för avsikt att belysa.

3.5 Genomförandet av intervjuerna

Vid genomförandet av de kvalitativa intervjuerna möttes respondenterna på dess respektive arbetsplatser. Att hålla intervjuerna på arbetsplatserna upplevdes bidra till en bekvämare situation för respondenterna eftersom de befann sig i en familjär miljö, vilken inte innehöll några, för dem, främmande eller distraherande faktorer. Vid samtliga intervjuer var vi båda (uppsatsförfattarna) medverkande för att så mycket information som möjligt skulle kunna tas in från intervjuerna och för att efteråt kunna diskutera och tolka vad som sagts. Innan intervjun startade tillfrågades respondenten om intervjun tilläts att spelas in, vilket samtliga respondenter godkände. Patel och Davidson (2011) menar att en fördel med att spela in intervjuerna är att man, i efterhand, får obegränsad tillgång till respondenternas exakta svar. Trost (2010) menar att en ytterligare fördel med inspelning är att man som intervjuare kan lyssna på ens egna betoningar samt att man kan lära av eventuella misstag som skett under en intervju och förbättra det till nästa. Till nackdel ligger dock att inspelning kan göra intervjuobjektet nervös inför svaren den ger och att dennes faktiska åsikter inte speglas i svaren som lämnas (Patel & Davidson, 2011). Fördelarna vägde tyngre än nackdelarna i detta läge, och ingen av respondenterna uttryckte något problem med att bli inspelad, vilket inte heller upplevdes hämma respondenterna under intervjuerna. Att ha tillgång till respondenternas exakta svar upplevdes viktigt för att kunna utvärdera så relevant information som möjligt från intervjuerna, vilket vidare låg till grund för uppsatsens empiri och

besvarandet av dess frågeställning. Vid ljudupptagning upplevdes att fokus kunde hållas på hur respondenten besvarade frågorna så att rätt följdfrågor kunde ställas, men även för att känna av dennes kroppsspråk.

För att respondenterna vidare skulle känna sig bekväma i intervjusituationen meddelades att de svar som lämnades skulle bli konfidentiella och att inga uttalanden skulle kunna kopplas till vare sig dem själva eller dess arbetsgivare. Konfidentiellt innebär, enligt Patel och Davidson (2011), att det bara är intervjuaren som har tillgång till uppgifter om vem intervjuobjektet är och att detta inte förmedlas vidare i uppsatsen. Att uppgifterna kring intervjuobjekten hölls konfidentiella upplevdes kompensera en möjlig osäkerhet kring att intervjun spelades in, eftersom svaren inte kunde kopplas till den specifika personen. Vidare varade samtliga intervjuer mellan 45-60 minuter, beroende på hur utförliga respondenternas svar var samt på hur många följdfrågor som ställdes.

3.6 Empiri

Empirin sammanställdes på ett besvarande sätt utifrån uppsatsens frågeställning, alltså utifrån uppsatsen delfrågor samt huvudfråga. De fem områden som belystes under intervjuerna, vilka baserades på referensramens övergripande struktur, besvarade uppsatsens frågeställning på ett kompletterande sätt. Detta innebar att intervjufrågorna följde referensramens struktur, men att de vidare kopplades till och kompletterade varandra i uppsatsens huvudfråga samt delfrågor enligt följande upplägg:

Forskningsfråga	Forskningsområde	Intervjufrågor
<p><u>Delfråga 1</u></p> <p>Hur upplever revisorer att den information företagen presenterar angående dess goodwillpost har påverkats i och med införandet av IFRS 3?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Övergången till IFRS 3 • Goodwill 	<ul style="list-style-type: none"> • Hur anser du att införandet av IFRS 3 har påverkat din syn på rörelseförvärv i dess helhet? • Hur anser du att informationsinnehållet på företagens balansräkningar har förändrats i och med införandet av IFRS 3? • Hur anser du att goodwillpostens betydelse på börsnoterade företags balansräkningar har påverkats i och med införandet av IFRS 3?
<p><u>Delfråga 2</u></p> <p>Vad upplever revisorer bidrar till höga samt ökande goodwillvärden på börsnoterade företags balansräkningar?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Övergången till IFRS 3 • Goodwill • Nedskrivningar av goodwill • Ökande goodwillvärden 	<p>Med bakgrund till att övervärden vid förvärv, enligt IFRS 3, ska allokeras ut på identifierbara tillgångar till dess möjliga mån...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hur skulle du beskriva att företagen tillämpar denna standard på förvärvade övervärden i dagsläget? • Vad anser du att goodwillposten på börsnoterade företags balansräkningar reflekterar? <p>Med bakgrund till IFRSs syfte att värderingen av goodwillposten ska följa de faktiska fluktuationerna på marknaden...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hur upplever du att detta efterföljs bland svenska börsnoterade företag? • Hur upplever du att nedskrivningar reflekterar de verkliga värdförändringarna som sker i företags goodwillposter?

Metod

		<p>Med bakgrund till en studie, genomförd av Wiese 2005, påvisas att det är företagsledningens bedömningar som begränsar huruvida nedskrivningar utförs eller ej...</p> <ul style="list-style-type: none"> • Till vilken utsträckning stämmer detta överens med er egen uppfattning? • Hur upplever du att företagsledningar har möjlighet att använda nedskrivningar av goodwill för att styra uppvisat resultat? • Vad anser du är de bakomliggande faktorerna till ökande goodwillvärden på börsnoterade bolags balansräkningar?
<p><u>Huvudfråga</u></p> <p>Hur upplever revisorer att höga och växande goodwillvärden på börsnoterade företags balansräkningar påverkar den rättvisande bilden?</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ökande goodwillvärden • Revisorns bedömningar 	<ul style="list-style-type: none"> • Vad ser du för problematik i ökande goodwillvärden på börsnoterade företags balansräkningar? • Hur upplever du att ökade goodwillvärden på svenska börsnoterade företags balansräkningar påverkar den rättvisande bilden? • Vilka bedömningar från företagsledningens sida angående dess goodwill ser du kan äventyra den rättvisande bilden? • Hur bedömer du att en goodwillposts värde är rimligt i förhållande till företagets verksamhet?

Tabell 1. Sammanställning av insamlad empiri

Sammanställningen av den insamlade empirin kan jämföras med det frågeformulär, vilket användes vid de kvalitativa intervjuerna (se Bilaga). Att sammanställa den insamlade empirin på ovanstående sätt upplevdes ge läsaren ett tydlig besvarande på uppsatsens frågeställning, då den följer den ”tratt”-teknik som hela uppsatsen avser att följa. Skillnaden mellan sammanställningen av empirin och det frågeformulär som användes vid de kvalitativa intervjuerna, grundas i att syftet med dem är olika. Den struktur som följdes i de kvalitativa intervjuerna ansågs generera mest relevant information från respondenterna vid de unika intervjutillfällena, där frågorna inleddes brett kring övergången till IFRS 3 för att slutligen beröra revisorernas syn på höga och ökande goodwillvärden. De intervjufrågor som berörde de olika forskningsområdena fastställdes baserat på deras förmåga att bidra med både bredd och djup till de olika sektionerna. Sammanställningen av den insamlade empirin strukturerades dock efter uppsatsens frågeställning, varpå vissa intervjufrågor berörde fler än en forskningsfråga baserat på vad respondenterna svarade under de olika intervjufrågorna. Svaren på frågorna som berörde samma forskningsfråga sammanslogs till ett löpande sammanhang, varpå en tydlig förståelse inom området kunde skapas. För att förtydliga sammanställningen av respondenternas svar så delades Delfråga 2 och Huvudfrågan upp i tre underrubriker: Bristande allokering av uppkomna övervärden, Upptriassade köpeskillingar samt Nedskrivningar. Dessa tre underrubriker representerar de tre områden som respondenterna upplevde bidrog mest till höga och ökande goodwillvärden, varpå det sågs som relevant att dela upp besvarandet av forskningsfrågorna utefter dessa. I den empiriska sammanställningen av Huvudfrågan har även underrubriken: Påverkan på den rättvisande bilden, tillagts för att ytterligare förtydliga besvarandet av uppsatsens huvudfråga och syfte. Delfråga 1

upplevdes ge en allmän introduktion till införandet av IFRS 3 och dess påverkan på balansräkningarnas informationsinnehåll, varefter det upplevdes att ingen uppdelning i underrubriker var nödvändig.

Inför sammanställandet av den insamlade empirin transkriberades ljudupptagningarna från de genomförda intervjuerna. Detta ledde till en möjlighet att återge respondenterna på ett korrekt sätt, samt till en förbättrad möjlighet att vara selektiv i den information som valdes att tas med för besvarandet av uppsatsens forskningsfrågor. De transkriberade intervjuerna gav oss även möjlighet att jämföra respondenternas svar från de olika frågorna för att kunna återge så nyanserade och kompletterande svar som möjligt i uppsatsens empiri. I och med transkriberingen kunde även irrelevant information utrönas och exkluderas. I den sammanställda empirin representerar samtliga respondenter en bokstav. Revisorerna går under benämningen Revisor Q, Revisor W, Revisor X och Revisor Y, medan redovisningsexperterna har benämningen Red ex Z och Red ex U.

3.7 Analys

I analysen ställs den insamlade empirin emot den presenterade referensramen, där syftet är att undersöka överensstämmelser samt skiljaktigheter i besvarandet av uppsatsens frågeställning. I och med att dispositionen i uppsatsens referensram var fastställd innan intervjufrågorna skapades, så formades frågorna därefter, vilket underlättade sammankopplingen mellan referensramen och empirin i analysen. Analysen följer vidare samma besvarande struktur som empirin, där kapitlets huvudrubriker är uppsatsens tre forskningsfrågor. Delfråga 2 och Huvudfrågan är även här indelad i de tre underrubrikerna: Bristande allokering av uppkomna övervärden, Upptriassade köpeskillingar samt Nedskrivningar. Detta övergripande tillvägagångssätt upplevdes underlätta förståelsen för läsaren i och med den tydliga kopplingen med empirin.

I analysen låg för avsikt att ställa respondenternas syn på de olika aspekterna av införandet av IFRS 3 mot IASBs övergripande syfte med det ändrade tillvägagångssättet samt berörda akademiska artiklar. Det visade sig att samtliga respondenter var övervägande ense i dess åsikter, varpå de sammanslås i analysen och gemensamt ställs emot referensramen, förutom i de fall där tydliga meningsskiljaktigheter uppvisas. De intervjuade personerna benämns ”respondenterna” i analysen, vilket syftar till att förtydliga att det är just de personernas åsikter som belyses, snarare än en generalisering av åsikterna för en hel profession.

3.8 Validitet och reliabilitet

Jacobsen (2002) belyser vikten av att vara kritisk till den data som samlats in under en studie, både vad gäller dess giltighet och tillförlitlighet. Giltighet, även kallat *validitet*, definierar Eriksson och Wiedersheim-Paul (2011) som ”ett mätinstruments förmåga att mäta det som man avser att det ska mäta” (s. 60). För denna uppsats innebär validitet, huruvida de kvalitativa intervjuerna återger den verklighet som de har för avsikt att belysa, eller ej. Uppsatsen har för avsikt att ta del av varje respondents unika åsikt kring frågeställningen, varpå den verklighet som eftersöks fastställs i och med de kvalitativa intervjuerna. De kvalitativa intervjuerna kan därav tyckas mäta precis det som de avser att mäta. Validiteten i denna uppsats kopplas därför till huruvida intervjufrågorna

formuleras så att respondenterna kan fritt uttrycka sina åsikter. För att stärka validiteten i de kvalitativa intervjuerna användes öppna frågor där respondenten inte kunde svara ja eller nej, samt att frågorna inte var ledande på något sätt. För att ytterligare stärka validiteten krävdes god kunskap om frågeställningen vid formulerandet av frågorna för att dessa skulle generera de svar varje fråga avsågs behandla. Till validiteten bidrog även att frågorna skickades till respondenterna innan själva intervjutillfällena, varpå de visste vad intervjun skulle behandla samt dess syfte. Respondenterna har vidare erfarenhet och kunskap inom den belysta frågeställningen, vilket ytterligare leder till att de kvalitativa intervjuerna mäter det de avser att mäta. En relativt liten risk för uppsatsens validitet sågs i att alla respondenter inte var revisorer, när uppsatsens avsikt låg i att undersöka just revisorers syn på vår problemformulering. Redovisningsexperternas åsikter kring det belysta problemet bidrog dock till uppsatsens djup och kompletterade revisorernas åsikter, snarare än att bestrida dem.

Tillförlitlighet, även kallat *reliabilitet*, menar Trost (2010) handlar om hur stabil en mätning tycks vara i form av att datainsamlingen skett på samma sätt för samtliga enheter. Det handlar om att samma uppsättning av frågor ställs på liknande sätt, att intervjuaren har samma tillvägagångssätt vad gäller registrering av svar samt att samtliga respondenter har samma förutsättningar att besvara frågorna. Eriksson och Wiederheim-Paul (2011) poängterar att om tillvägagångssättet inte avspeglar det som avses, spelar det mindre roll om tillvägagångssättet är bra eller ej. Upplevs uppsatsens datainsamling ha låg validitet, att den faktiskt inte speglar revisorers syn på ökande goodwillvärden, så spelar det mindre roll hur väl än intervjuerna genomfördes, då informationen i sig inte blir relevant för uppsatsens syfte. För avsikt ligger att skapa en så hög reliabilitet som möjligt utifrån uppsatsens förutsättningar och problemställning. Eriksson och Wiederheim-Paul (2011) påpekar att det finns en problematik med tolkande undersökningar, eftersom de sällan blir oberoende av den som undersöker eller den som blir undersökt, varpå reliabiliteten blir lägre. Förberedelserna inför intervjuerna var i princip identiska då samtliga situationer möttes med samma frågeformulär, vilket hade skickats till respondenterna i förväg, samt med samma ovisshet kring hur respondenten skulle förhålla sig till eller förbereda sig inför situationen. Stor ovisshet infann sig även i omöjligheten att förutspå hur respondenterna skulle besvara frågorna eller till vilken grad följdfrågor kunde ställas. För att öka reliabiliteten förbereddes i förväg en uppsättning möjliga följdfrågor vilka kunde ställas, såsom: ”Vad menar du?”, ”Hur skulle du beskriva det?”, ”Kan du ge ett exempel?” och så vidare. Det som dock inte gick att styra var när eller till vilken grad dessa följdfrågor behövde ställas, då det var ovisst hur respondenterna skulle formulera sina svar. För att så relevant information som möjligt skulle genereras från intervjuerna infanns en medvetenhet i att det var svårt att skapa ett oberoende till respondenterna. En medveten avvägning gjordes mellan informationsrelevansen som kunde genereras och tillförlitligheten i datainsamlingen, då avsikten var att verkligen gå på djupet i frågeställningen. För att eftersträva uppsatsens syfte kunde inte fullständig tillförlitlighet hållas, baserat på att sex individer intervjuades som alla bidrog på sitt sätt, vilket i sin tur formade de skilda datainsamlingstillfällena.

---

4. Empiri

Uppsatsens empiri grundas i de genomförda kvalitativa intervjuerna. Kapitlet är utformat efter uppsatsens frågeställning, där de två delfrågorna redogörs först, för att sedan mynna ut i ett besvarande av uppsatsens huvudfråga. Liknande disposition hålls när empirin sedan ställs mot uppsatsens referensram i den efterföljande analysen.

4.1 Hur upplever revisorer att den information företagen presenterar angående dess goodwillpost har påverkats i och med införandet av IFRS 3?

Samtliga respondenter uppger att införandet av IFRS 3 medförde stora förändringar för företagen i dess redovisning och rapportering av den finansiella ställningen, i jämförelse med när Redovisningsrådets Rekommendationer applicerades. De upplever att dagens tillvägagångssätt har medfört att företagen uppvisar en mer rättvisande balansräkning jämfört med tidigare, i och med att företagen nu måste vara mer aktiva och specificera vad de faktiskt har betalat för vid ett förvärv. IFRS 3s krav på att fördela köpeskillingen på de tillgångar man faktiskt förvärvat, menar respondenterna, leder till tydligare och mer transparanta rapporter. Revisor Y exemplifierar att en uppdelning av övervärdet på fem poster snarare än på en post genererar mer information på balansräkningarna, i och med att de immateriella tillgångarna och goodwillposten förtydligas. Tidigare menar Y att goodwill var en stor slaskpost dit hela övervärdet hänfördes, vilket inte gav läsaren av de finansiella rapporterna någon relevant information om postens faktiska innehåll, varpå tillvägagångssättet inte upplevdes meningsfullt.

Respondenterna belyser vidare att dagens tillvägagångssätt upplevs mer informativt än tidigare, vilket delvis tycks beror på att upplysningskraven i förvärvsnoden har utökats. Upplysningskraven fastställer nu att hela förvärvsbalansen ska redovisas vid förvärv, vilket det inte var krav på vid tidigare tillvägagångssätt. De menar dessutom att de ökade upplysningskraven är en reaktion på att goodwill nu ses som en tillgång med obestämbar livslängd. Revisor X tillägger att övergången från systematiska avskrivningar till årliga nedskrivningsprövningar innebar att upplysningskravet var tvunget att öka. Detta tycks bero på att nedskrivningsprövningar involverar så pass många fler företagsspecifika variabler, jämfört med tidigare, när det endast var avskrivningstiden som behövde redovisas. Red ex U tillägger dock att det är svårt att säga att nedskrivningar faktiskt ger mer information än tidigare tillvägagångssätt. U menar att så länge goodwillposten är konstant, det vill säga skrivs varken av eller ner, så genererar den ingen information på företagets balansräkning.

Samtliga respondenter menar att så som IFRS 3 är skriven nu så avspeglas transaktionen på ett bra sätt, samt att intressenterna får mycket mer information i form av upplysningar. De menar att den information som presenteras, i sin helhet, är bättre, men att man måste beakta intressenternas varierande perspektiv. För en läsare som tar sig tid till att läsa årsredovisningarna och besitter tillräcklig kunskap, så har det blivit mer informativt. Revisor Y utvecklar dock att införandet av IFRS 3 medförde att informationen som presenteras till intressenterna har blivit mer komplex jämfört med innan, då det var enklare för intressenter att analysera linjära avskrivningar. Vidare belyser Y att läsarna inte alltid besitter tillräcklig kunskap samt att många

inte läser igenom årsredovisningens samtliga delar, exempelvis noterna, varpå det kan vara svårt att förstå goodwillpostens innebörd och framförallt bakgrunden till varför posten ständigt ökar.

4.2 Vad upplever revisorer bidrar till höga samt ökande goodwillvärden på börsnoterade företags balansräkningar?

Samtliga respondenter medger att införandet av IFRS 3 har lett till höga och ökande goodwillposter på svenska börsnoterade företags balansräkningar. Detta menar de beror på en mängd olika faktorer, vilka är ytters företags- och situationsspecifika. Utifrån de kvalitativa intervjuerna kunde det utrönas att respondenterna ytterst såg tre faktorer, som tycktes vara de mest bidragande till dessa höga och ökande goodwillvärden, vilka sammanställs i följande underrubriker.

4.2.1 Bristande allokering av uppkomna övervärden

Inledningsvis förklarade respondenterna att en av de mest bidragande faktorerna till ökande goodwillvärden är att företagen, vid förvärv, inte identifierar och specificerar uppkomna övervärden till en tillräcklig grad. De upplever att allokeringen av övervärden vid förvärv sker alltför restriktivt i dagsläget och att företagen fortfarande identifierar mycket goodwill. Revisor W påpekar vidare att om det uppstår goodwill vid ett förvärv så har man principiellt gjort fel, med undantag för om man kan peka på tydliga, kvantifierbara synergier samt "*know-how*" i form av human kapital. Respondenterna menar att man i många fall borde kunna allokera allting till något, dock ligger inte nödvändigtvis problematiken med övervärden i att identifiera tillgångar av immateriell karaktär, snarare i svårigheten att värdera dessa. Värderingssvårigheten med dess subjektiva bedömningar kan vid allokeringen leda till att goodwillposten förblir en stor slaskpost. Red ex Z tillägger att det tycks ligga en osäkerhet i värderingsmodellerna för immateriella tillgångar vid förvärv, varpå det fortfarande "slinker" igenom lite för mycket immateriella tillgångar som läggs i goodwillposten. Z belyser dock att om företagen har tänkt till och gjort sitt yttersta vid en allokering och det fortfarande förblir en residual, så är det någon form av mervärde man har betalat för. Red ex U belyser ytterligare en risk vid förvärvsanalysen, vilken grundas i hur andra tillgångar värderas i samband med ett förvärv. U menar att om företagen felvärderar tillgångar och skulder, vilka går under standarder där värdering till verkligt värde inte tillåts tillämpas, så kan det leda till att delar av dem hamnar i goodwillposten. Detta innebär exempelvis att om en tillgångs verkliga värde överstiger dess tillåtna värde enligt standarden, så kan värdeskillnaden indirekt tas upp på balansräkningen i form av goodwill.

Respondenterna upplevde även att förvärv tenderar att bli alltför branschspecifika, varpå det finns en risk att identifieringen av immateriella tillgångar i övervärdet begränsas, vilket resulterar i att goodwillposten förblir stor. Begränsningen ligger i att företagen ser till andra förvärvsanalyser inom samma bransch och iakttar vilka immateriella tillgångar som bryts ut från goodwillvärdet. Detta leder till en sorts "mall" för vilka immateriella tillgångar som identifieras inom branschen, vilket kan begränsa ett enskilt företags strävan att allokera ytterligare. Red ex U tillägger att det ökade kravet på allokering följer en inlärningskurva där både revisorer och företagen kommer att få ökad erfarenhet i hur fler immateriella tillgångar identifieras i övervärdet. U menar att IFRS 3 har inneburit ett helt nytt sätt att tänka samt ökade allokeringsskrav för företagen, vilket förlänger

inlärningskurvan. Det har dock visat sig att allokeringen idag efterföljs till samma grad som den gjordes 2005 och att en eftersträvd förändring i inlärningskurvan inte har skett vid det här laget.

Samtliga respondenter upplevde, generellt sett, att allokeringen av övervärden vid förvärv bland börsnoterade företag hamnar på ett genomsnitt som inte uppfyller IFRS 3s krav, det vill säga att vissa allokerar övervärdet medan en stor del inte allokerar något. De belyser dock att det finns ett ökat fokus bland företagen på att försöka identifiera andra tillgångar i övervärdet, så att det inte förblir en stor goodwillpost. Respondenterna menar även att de flesta företag har viljan att fördela övervärdet på bästa sätt för att uppvisa en så rättvisande bild av förvärvet som möjligt.

4.2.2 Upptrissade köpeskillingar

En ytterligare faktor som respondenterna upplevde bidra till ökande goodwillvärden, var det faktum att företagen i dagsläget är villiga att betala mer för de företag som förvärvas, än vid tidigare tillvägagångssätt. Detta beror, till största del, på att det goodwillvärde som uppstår vid ett förvärv inte längre behöver kostnadsföras årligen, i och med avskaffandet av systematiska avskrivningar. Revisor Y förklarar att förvärvare i dagsläget har en ökad möjlighet att lägga högre bud på företag de är intresserade av att förvärva, än vad de kunde tidigare. Detta trissar upp köpeskillingarna vilket resulterar i att den summan som betalas, utöver värdet på de faktiskt förvärvade tillgångarna, hänförs till goodwillposten. Detta menar Y innebär att företagen inte är lika återhållsamma i en potentiell budgivning, varpå goodwillvärdena förblir höga samt ökar.

Samtliga respondenter upplever även att goodwillposterna har ökat i och med att antalet förvärv har ökat bland börsnoterade företag efter införandet av IFRS 3. Detta menar Revisor X beror på att företagen nu visar mindre rädsla inför att ta på sig stora goodwillposter, eftersom de numera inte behöver skrivas av systematiskt. X förklarar ett scenario där ett tomt moderbolag, vilket bara har verksamhet genom sina dotterbolag, inte är lika rädd att ta på sig goodwillposter, eftersom avskrivningar har frångåtts och en negativ resultat effekt uteblir. Red ex Z tillägger även att dagens standard tillåter företagen att utnyttja ett visst utrymme för goodwill som inte fanns tidigare. Detta grundas i att goodwill inte längre skrivs av, varpå posten, teoretiskt sett, kan ligga kvar i all oändlighet.

4.2.3 Nedskrivningar

Vidare anger samtliga respondenter att den enskilt största faktorn till ökade goodwillvärden är att den inte längre skrivs av, utan att den numera ska nedskrivningsprövas årligen. De menar att detta naturligt leder till att goodwillposten blir större i och med att den inte längre har någon systematisk värdeminskning. Posten tycks få en mer dominerande roll på företagens balansräkningar på grund av dess storlek och den ökande bedömningsvårigheten. Revisor Q tillägger dock att posten är dominerande idag på grund av dess storlek, men att den även var en osäker, dominant post innan införandet av IFRS 3. Med detta menas att goodwill alltid varit aktuellt och omdebatterat, men att fokus nu har skiftat från fastställandet av den ekonomiska livslängden till komplexa nedskrivningsprövningar. Respondenterna menar vidare att goodwillpostens ökande betydelse, i och med avskaffandet av systematiska avskrivningar, teoretiskt sett, skulle ha kompensats med fler identifierade immateriella tillgångar och därav lägre goodwillposter initialt. Detta upplever de dock inte har slagit igenom, varpå goodwillposten

förblir en stor, dominant post på företagens balansräkningar. Baserat på den ökade komplexiteten, i och med införandet av årliga nedskrivningsprövningar, upplever dock Revisor X att systematiska avskrivningar var en tryggare metod att applicera för värderingen av goodwillposten. Detta till trots att det tidigare fanns stora svårigheter i att fastställa den ekonomiska livslängden för goodwill.

Samtliga respondenter upplever vidare att goodwillnedskrivningarna inte har skett till en tillräcklig utsträckning sedan införandet av IFRS 3. De upplever att detta delvis beror på att det finns en tånjbarhet i den nya standarden, vilket leder till att företagen relativt enkelt kan försvara dess goodwillvärden. Detta beror inte på att regelverken inte efterlevs, snarare att företagen utnyttjar det utrymme IFRS lämnar i standarden. De menar även att företagen är restriktiva med att skriva ner dess goodwill och att det krävs rätt stora omständigheter för att det ska ske, eftersom nedskrivningarna baseras på långsiktiga prognoser snarare än kortsiktiga fluktuationer.

Revisor Y upplever att en anledning till varför vi inte ser tillräckliga nedskrivningar är för att nedskrivningar bygger på så pass långsiktiga prognoser, vilka är ytterst företagsspecifika. Y menar att det är relativt enkelt för en person som inte är insatt i företaget till samma grad som företagsledningen, att påstå att nedskrivningar inte sker tillräckligt, exempelvis i lågkonjunkturer. Y förklarar att detta beror på att företagen ser prognoserna på en oändlighet, varpå konjunktursvängningar vanligtvis jämnas ut i prognoserna, där en lågkonjunktur kompenseras av en högkonjunktur. Revisor W tillägger att revisorn tillsammans med företagen, försöker etablera rigorösa värderingsmodeller för nedskrivningsprövningarna av företagets kassagenererande enheter, vilka sedan används årligen för att undersöka om det föreligger indikationer på nedskrivningsbehov. I och med att en situationsspecifik modell byggs upp från början och testas årligen, skapas en trygghet i att bedöma och försvara om det föreligger nedskrivningsbehov eller ej, eftersom modellen innefattar ett långsiktigt perspektiv. W menar därav att värderingsmodellerna inte är vidare konjunktürkänsliga på kort sikt, varpå nedskrivningar av goodwill inte bara sker som en konsekvens av en tillfällig marknadsnedgång. Revisor Y beskriver att nedskrivningar beror på att företaget då inte ser någon återhämtning av lönsamheten för en kassagenererande enhet framöver. Denna bestående värdeminskning kan vanligtvis hänföras till en förändring i det specifika företagets verksamhet i kombination med en långsiktig konjunktursvacka på marknaden.

I och med att företagen är restriktiva i dess nedskrivningar på grund av långsiktiga prognoser, upplever respondenterna att företagen väntar in i de sista innan de ”klipper” sin goodwill. Detta leder till en viss eftersläpning i nedskrivningarna varpå goodwillposterna kan ligga övervärderade på företagens balansräkningar och därmed uppvisa ett missvisande högt värde. De menar att anledningen till varför företagen väntar in i de sista med nedskrivningar, och därmed skapar en viss eftersläpning, är att företagen lägger till ett visst mått av optimism i värderingsmodellerna. Företagsledningen är givetvis optimistisk och tror på sitt företag, vilket kan begränsa realismen i värderingen, varpå faktiska nedskrivningsbehov kan undvikas. Respondenterna poängterar även att det är revisorernas uppgift att ”sätta ner foten” i detta läge och ifrågasätta hur realistiska företagets bedömningar är. I och med att nedskrivningsprövningar innefattar en mängd företagsspecifika bedömningar, kan det dock bli svårt för en revisor att ifrågasätta dessa, då företagen har ett enormt kunskapsövertag och relativt enkelt kan försvara bedömningarna om dess framtida utveckling.

Revisor Q tillägger att ifrågasättandet av bedömningarna blir extra problematiskt när vissa saker ställs på sin spets, exempelvis om en potentiell nedskrivning skulle påverka existerande avtal som företaget har gentemot externa parter, såsom banker eller leverantörer. Q menar att det då finns en tendens till att företagen modifierar bedömningarna i sina värderingsmodeller för att undvika en nedskrivning, och därmed undgå att lån eller leverantörsavtal upplöses. Samma princip gäller när företagen är motvilliga att göra en goodwillnedskrivning baserat på de negativa signaler en nedskrivning sänder ut till marknaden. De negativa signalerna kan påverka aktieägare, kunder, anställda, konkurrenter samt intressenter, vilket kan leda till ett sänkt förtroende för företaget i stort. Indikeras ett nedskrivningsbehov vid ett, för företaget, opassande tillfälle kan det tänkas att företagen gör modifieringar i värderingsmodellerna för att undgå en nedskrivning.

Respondenterna belyser ytterligare en faktor som bidrar till att goodwillvärdena bibehåller en hög nivå på företagens balansräkningar, nämligen nedskrivningsprövningarnas oförmåga att skilja på externt förvärvat och internt upparbetad goodwill. De menar att allteftersom tiden går suddas gränsen successivt ut mellan vad som är internt upparbetad och externt förvärvat goodwill, i och med att företaget och dess funktioner förändras. Revisor X exemplifierar att 10 år efter ett förvärv har skett kan fortfarande positiva kassaflöden och ökande tillväxttakt uppvisas och försvaras för en kassagenererande enhet, men frågan ligger i hur mycket av enhetens goodwill som faktiskt hör till det initialt förvärvade goodwillvärdet och vad som är internt upparbetat. X menar att årliga nedskrivningsprövningar inte fångar upp när värdet på förvärvat goodwill sjunker och ersätts med internt upparbetad, vilken fortsättningsvis håller uppe kassaflödena och därmed ger företagsledningen möjlighet att försvara ett oförändrat goodwillvärde. På liknande sätt, menar Revisor W, kan nedskrivningsbehov döljas om företaget genomför organisatoriska omstruktureringar. Har företaget förvärvade goodwill fördelats ut på olika kassagenererande enheter efter förvärvet och företaget ett par år senare, exempelvis, slår ihop två av dessa enheter, så kan ena enhetens minskande goodwillvärde kompenseras med den andre enhetens ökade (internt upparbetade) goodwillvärde. Detta resulterar i en problematisk, kollektiv värdering där nedskrivningsbehovet kan döljas och ersättas med internt upparbetad goodwill, vilket leder till att goodwillvärdet förblir oförändrat och missvisande högt.

Ovanstående faktorer upplever respondenterna, sammanfattningsvis, bidrar till höga och ökande goodwillvärden på börsnoterade företags balansräkningar. Vidare tilläggs huruvida detta påverkar den rättvisande bilden av börsnoterade företags finansiella ställningar.

4.3 Hur upplever revisorer att höga och ökande goodwillvärden på svenska börsnoterade företags balansräkningar påverkar uppvisandet av en rättvisande bild?

Samtliga respondenter belyser att den förändrade hanteringen av goodwillvärden på företagens balansräkningar har lett till mer relevant och transparent information för läsarna, vilket därmed kan stärka företagens uppvisande av en rättvisande finansiell ställning. Revisor Q tillägger att presenterad information inte är relevant i sig, utan bara när den ställs i förhållande till någon annan information. Q menar vidare att redovisning i sig inte betyder något, utan snarare att det är ett verktyg för att reglera relationen mellan redovisande företag och användarna av redovisningen, varpå den information som presenteras måste ställas i förhållande till vem användarna är.

4.3.1 Bristande allokering av uppkomna övervärden

Samtliga respondenter är ense kring att övervärden vid förvärv inte allokeras till en tillräcklig grad bland företagen i dagsläget, varpå en osäkerhet kring goodwillpostens innehåll och storlek kvarstår. De menar att syftet med införandet av IFRS 3 var att företagen skulle allokera förvärvade övervärden till identifierbara immateriella tillgångar i möjligaste mån, vilket skulle resultera i initialt lägre goodwillposter som strikt skulle symbolisera oidentifierbara mervärden. Skulle detta syfte efterföljas bland företagen och att fler immateriella tillgångar blir specificerade, så skulle användarna av de finansiella rapporterna få en tydligare och mer relevant bild över vad företagen faktiskt har förvärvat. Respondenterna uttrycker att revisorer i detta läge måste vara tydliga och ”sätta ner foten” så att det inte slinker igenom alltför mycket identifierbara immateriella tillgångar, vilket leder till att goodwillposten förblir en stor och ej informativ slaskpost.

Revisor W belyser en ytterligare problematik som kan uppkomma vid allokeringen, vilken kan tillägga till en missvisande redovisning av rörelseförvärvet och dölja goodwillpostens faktiska storlek. Problematiken ligger i att företagen kan undkomma stora goodwillposter vid förvärv genom att förskjuta och kapitalisera delar av goodwillpostens oidentifierbara värde i företags varumärke. I och med att varumärken numera också ses som en tillgång med obestämbar ekonomisk livslängd, menar W, att den har samma effekt i företagens finansiella rapporter där den inte systematiskt belastar resultatet, utan nedskrivningsprövas årligen. W exemplifierar, att om ett företag med redan högt goodwillvärde förvärvar ytterligare företag där mycket goodwill uppstår i förvärvsanalysen, så kan det finnas en intention att förskjuta en del av övervärdet till varumärket för att goodwillposten inte ska växa ytterligare. Red ex U tillägger att liknande tendenser kan bli allt vanligare bland företagen när de inte längre kan hänföra kassaflöden som försvarar de höga goodwillvärdena. U utvecklar vidare att om sådana förskjutningar blir allt vanligare så kan det resultera i missvisande redovisning för användarna, både vad gäller goodwillvärdet och de övriga immateriella tillgångarna.

Respondenterna ser även en risk för företagens uppvisande av en rättvisande förvärvsanalys, när företagen ser till andra förvärv för vägledning vid allokeringen av uppkomna övervärden. De menar att om allokeringen blir alltför branschspecifik och företagen försvarar övervärden med hänvisning till att andra företag inom branschen inte behövde allokera mer immateriella tillgångar, så förblir goodwillvärdena missvisande höga om revisorn inte står emot. Står inte revisorn emot och argumenterar för mer allokering i detta läge, så speglar inte förvärvsanalysen de faktiska tillgångarna vid ett specifikt rörelseförvärv, utan snarare en branschpraxis för allokering av övervärden.

Samtliga respondenter framhåller dock att företagen vanligtvis har en intention att allokera övervärden på bästa sätt, sett till att det ligger så pass svåra värderingsbedömningar i identifieringen av de immateriella tillgångarna. De menar att det aldrig går att redovisa ”helt rätt” i och med att standarden innehåller utrymme för tolkning, men att den görs så rättvisande som det bara går utifrån de givna förutsättningarna.

4.3.2 Upptrissade köpeskillingar

En ytterligare trend, vilken respondenterna upplever har en negativ påverkan på informationsrelevansen vid förvärv, är när köpeskillingen trissas upp i och med att eventuella övervärden inte systematiskt kommer att påverka resultatet negativt under en viss tid framöver. De menar att detta även kan leda till ett ökat antal förvärv i och med en minskad rädsla för stora goodwillposter på balansräkningarna. När köpeskillingarna blir högre hänvisas mer oidentifierbara tillgångar till goodwillvärdet, varpå både själva förvärvet och goodwillposten inte avspeglar det faktiska förvärvet. Revisor W återger en kunds åsikt kring denna trend, där företaget menar att de betalar mer för deras förvärv idag än vad de gjorde tidigare och uttrycker vidare att de inte hade kunnat genomföra samma sorts förvärv innan införandet av IFRS 3, på grund av den negativa belastningen goodwill hade på resultatet.

4.3.3 Nedskrivningar

Samtliga respondenter menar att nedskrivningar av företagens goodwillvärden inte har skett till en tillräcklig grad sedan införandet av IFRS 3, på grund av den tänjbarhet och det tolkningsutrymme som standarden tillåter. Inbyggt i de nedskrivningsprövningar som sker av företagens kassagenererande enheter finns en mängd företagsspecifika bedömningar, vilka sträcker sig över långa tidsperioder. Respondenterna menar att dessa långa, företagsspecifika prognoser i kombination med företagens inbyggda optimism kan leda till att företagen förskjuter ett nedskrivningsbehov och goodwillvärdena ligger kvar på en missvisande hög nivå. Om företagen kan försvara dess höga goodwillvärden, baserat på deras absoluta kunskapsövertag, så kan realismen i värderingarna suddas ut, vilket resulterar i att den information som presenteras till intressenterna inte längre speglar de verkliga värdeförändringarna i företagets kassagenererande enheter. Revisor Y tillägger att tänjbarheten i nedskrivningsprövningarna ger företagen möjlighet att lägga nedskrivningar när de själva anser att det är ”rätt period”. När företagen själva anser att det är rätt period behöver dock inte nödvändigtvis vara samma sak som att det faktiskt har skett en ekonomisk förändring som indikerar att ett nedskrivningsbehov av goodwillposten föreligger. Denna tänjbarhet i standarden, menar Y, bidrar till höga och ökande goodwillvärden, samt en ovisshet kring goodwillpostens faktiska värdeförändring.

Ökande goodwillposter på börsnoterade företags balansräkningar, tillägger Red ex U, kan även bero på att bedömningsbaserade regler, såsom IFRS 3s goodwillreglering, kräver en starkare övervakning än den som finns i Sverige i dagsläget. U exemplifierar att den ökning av goodwillvärden som skett bland svenska börsnoterade företag sedan införandet av IFRS, är exceptionellt mycket högre än den förändring som skedde bland börsnoterade företag i USA efter FASB införde dess likvärdiga reglering under 2002. U menar att denna skillnad, till stor del, beror på att de börsnoterade företagen i USA är mer strängt övervakade av deras tillsynsmyndighet för handel av värdepapper, Securities and Exchange Commission (SEC), än vad svenska börsnoterade företag är av Finansinspektionen (FI). Revisor Y förklarar vidare att det krävs en starkare övervakning i Sverige för att bedömningsbaserade tillvägagångssätt, såsom nedskrivningsprövningar, ska kunna användas för goodwillvärdering, samt för att hålla dessa värden på en rimlig nivå bland företagen. Y menar att om goodwillposterna fortsätter att öka i denna takt så kan det resultera i att redovisningen blir mindre användbar samt att felaktiga beslut kan tas på grund av övervärderade balansräkningar.

Respondenterna belyser ytterligare en problematik vilken kan leda till missvisande information för användarna av de finansiella rapporterna. Problematiken berör att nedskrivningsprövningar inte fångar upp när externt förvärvat goodwill ersätts med internt upparbetad. Revisor X menar att nedskrivningsprövningar inte reflekterar det man en gång köpte, utan att externt förvärvat goodwill successivt integreras med internt upparbetad, varpå man kan fortsätta att försvara höga goodwillvärden med hjälp av dess kombinerade, framtida kassaflöden. I och med denna problematik, menar X, att användarna av de finansiella rapporterna, allteftersom åren går efter ett förvärv, får en mer missvisande bild över vad företagets goodwillpost faktiskt består av.

4.3.4 Påverkan på den rättvisande bilden

Sammanfattningsvis menar respondenterna att problematiken med de faktorer som kan leda till en missvisande bild av företagets finansiella ställning minskar jämförbarheten mellan olika årsredovisningar, vilket är en motsatt effekt till ett av grundsyftena med införandet av IFRS. Detta leder i sig till att relevansen i rapporterna minskar när informationen inte kan ställas i förhållande till något annat. För att informationen som genereras i de finansiella rapporterna ska vara relevant, belyser respondenterna, att användarna måste besitta en tillräckligt hög kunskap för att kunna ta till sig informationen och se igenom eventuella faktorer som kan försämra jämförbarheten. Revisor Y menar dock att det måste finnas ett samspel mellan den information som företagen presenterar och den information som användare faktiskt anser är relevant, varpå redovisningen ska ses som ett verktyg för att skapa detta samspel. Revisor W tillägger att en ytterligare dimension i detta samspel är revisorns roll i form av granskare av de finansiella rapporterna. W förklarar att om bolagen är måna om att förmedla rättvisande information kring dess verksamhet, i kombination med att revisorerna ifrågasätter eventuella tveksamheter samt att analytikerna ser igenom de faktorer som kan minska jämförbarheten, så ska en rättvisande bild av företagets verksamhet uppnås. W menar att om någon av dessa dimensioner faller bort så finns det en risk att informationen inte blir relevant och minskar därmed jämförbarheten.

Slutligen upplevde respondenterna att företagen uppvisar en rättvisande bild av dess verksamhet i och med att standarden efterföljs, oberoende av hur standarden i sig är utformad. Detta innebär att om reglerna efterföljs utefter hur de ser ut i dagsläget, så leder det till att en rättvisande bild av verksamheten uppvisas, förutsatt att företagets bedömningar har gjorts utifrån dess bästa förmåga vid den tidpunkten. Detta menar dock Revisor Y kan tyckas motsägelsefullt när en post, likt goodwillposten, kan upplevas orimligt stor i förhållande till resterande balansräkning. Y förklarar emellertid att detta inte nödvändigtvis behöver vara ett orimligt förhållande för goodwillposten, så länge som den ökar parallellt med vinsten, varpå dess värde fortfarande kan motiveras med framtida kassaflöden. Respondenterna menar att eftersom normgivaren är av uppfattningen att detta tillvägagångssätt ger ett bra beslutsunderlag så ska det finnas ett utrymme för detta, till synes, orimliga förhållande. De tillägger att eftersom standarden har en täjbarhet för dessa höga och ökande goodwillvärden, så anses de bidra till en rättvisande bild av de verksamheter där de förekommer. Slutligen, menar respondenterna att så länge som standarderna efterföljs av företagen så uppvisar de en rättvisande bild av verksamheten och dess finansiella förhållanden.

5. Analys

Uppsatsens analys grundas på en jämförelse mellan referensramen och den insamlade empirin. Kapitlets struktur följer uppsatsens delfrågor och huvudfråga, likt den i det föregående kapitlet. Analysens avsikt ligger i att koppla samman teori och praktik för att i nästkommande kapitel besvara uppsatsens frågeställning.

5.1 Hur upplever revisorer att den information företagen presenterar angående dess goodwillpost har påverkats i och med införandet av IFRS 3?

Från de genomförda intervjuerna framkom att samtliga respondenter anser att IASBs syfte med införandet av den nya hanteringen av goodwillposten leder till en mer rättvisande balansräkning än vid tidigare tillvägagångssätt. Den information som i dagsläget presenteras till intressenterna är utökad i och med att upplysningskraven i förvärvsnöten har stärkts. Det fanns en överensstämmande positivitet mellan respondenterna kring att det nya tillvägagångssättet ställer högre krav på att företagen blir alltmer aktiva vid rörelseförvärv, vilket leder till att den presenterade informationen kring förvärv i stort och goodwillposten mer specifikt, blir mer transparent. Respondenternas syn på det ändrade tillvägagångssättet var att företagets upplysningar var tvungna att utökas på grund av det ökade antalet företagsspecifika bedömningar vid nedskrivningsprövningar jämfört med vid systematiska avskrivningar. Utifrån Föreställningsramens presenterade kvalitativa egenskaper: relevans, jämförbarhet, begriplighet och tillförlitlighet, förde samtliga respondenter ett kompromissande resonemang kring det nya tillvägagångssättets påverkan på företagets presenterade information. Samtliga respondenter, i likhet med Schippers (2003) argument, ansåg att den information som nu presenteras kring företagets goodwillpost är betydligt mer relevant än tidigare. Respondenternas resonemang grundades i att tillvägagångssättet i sig har blivit mer relevant, varpå informationen som presenteras följer samma tendens. Denna ökade relevans upplevdes dock, utifrån respondenternas resonemang, ska ha skett på bekostnad av de övriga tre kvalitativa egenskaperna, vilka nu orsakar brister i informationens användbarhet. Ur relevansskäl belyser Red ex U att det nya tillvägagångssättet, med årliga nedskrivningsprövningar av goodwillposten, bara genererar relevant information när det faktiskt sker en nedskrivning. Att goodwillposten nu har möjlighet att ligga oberörd under långa tidsperioder på företagets balansräkningar leder, i sig, till att ingen information alls genereras, utan snarare lämnar användarna i ovisshet.

Vad gäller standardändringens påverkan på jämförbarheten såg respondenterna en försämring, både mellan olika företags goodwillposter samt mellan samma företags goodwillpost över en längre tidsperiod. Detta grundas i att tillvägagångssättet för goodwillhanteringen upplevdes relativt enkelt innan införandet av IFRS 3, vilket respondenterna menar gav användarna av informationen ökade möjligheter att sätta den i förhållande till annan information i jämförelsesyfte. Respondenterna hänförde den minskade jämförbarheten till att nedskrivningsprövningarna av goodwillvärdet är så pass företagsspecifika, varpå användarna av de finansiella rapporterna får svårigheter i att relatera den presenterade informationen. Det upplevda utfallet av standardändringen angående jämförbarheten, sågs vidare strida mot IASBs övergripande syfte att skapa internationell konvergens. Respondenterna ansåg att de företagsspecifika bedömningar som nedskrivningsprövningar innefattar leder till att

jämförbarheten minskar, vilket blir ytterst påtagligt internationellt sett när bedömningar kring tillväxttakter och räntenivåer härrör från en nationell nivå.

Respondenternas syn på goodwillinformationens begriplighet, efter införandet av IFRS 3, sågs reducerad i och med ett mer komplext tillvägagångssätt. Revisor X förde resonemanget att linjära avskrivningar gjorde det relativt enkelt för användarna att ta till sig och utvärdera goodwillpostens systematiska påverkan på de finansiella rapporterna. Respondenterna såg därav att informationen som presenteras vid nedskrivningar blir mindre begriplig när den ställer högre kunskapskrav på användarna. Liknande resonemang fördes kring informationens tillförlitlighet där de belyste att standarden tillåter ett visst utrymme för täjbarhet, vilket kan leda till en konflikt för användarna i deras bedömning av den presenterade informationens tillförlitlighet. Likt det resonemang Wines et al. (2007) förde, såg de även att tillförlitligheten i den presenterade goodwillinformationen reduceras i och med att det inte existerar någon aktiv marknad för tillgången. Istället tillämpas värderingsmetoder där respondenterna upplevde en svårighet för användarna i att urskilja graden av optimism i företagsledningens bedömningar, vilket även det kan bidra till en reduktion av informationens tillförlitlighet.

5.2 Vad upplever revisorer bidrar till höga samt ökande goodwillvärden på börsnoterade företags balansräkningar?

När goodwillhanteringen ändrades vid införandet av IFRS 3 fanns en medvetenhet bland respondenterna att goodwillvärdena skulle öka i och med att den systematiska värdeminskningen avskaffades. IASB uttryckte att detta, delvis, skulle kompenseras med ökade krav på allokering av uppkomna övervärden samt att nedskrivningar skulle ske när en faktisk värdeminskning av goodwillvärdet kunde fastställas. Hamberg et al. (2011) påvisar dock att mängden kapitaliserad goodwill har ökat avsevärt på grund av att allokeringen av uppkomna övervärden inte har skett till en tillräcklig grad samt att företagen har varit restriktiva i deras nedskrivningsbedömningar. De uppvisar vidare att den genomsnittliga goodwillbalansen på svenska börsnoterade företags balansräkningar har fördubblats efter införandet av IFRS 3, mellan åren 2004 och 2007, vilket poängterar den betydande effekt den förändrade goodwillhanteringen har fått i de finansiella rapporterna. Samtliga respondenter instämmer med denna forskning i att goodwillvärdena har ökat markant samt fått en ökad betydelse på företagens balansräkningar. Utöver de två mest bidragande faktorerna, begränsad allokering samt restriktiva nedskrivningar, så såg även respondenterna att ett upptrissande av köpekillingar, i och med slopandet av systematiska värdeminskningar, bidrog till den ökade mängden kapitaliserad goodwill.

5.2.1 Bristande allokering av uppkomna övervärden

Vid införandet av IFRS 3 fanns ett syfte i att företagen skulle allokera och identifiera fler immateriella tillgångar ur det uppkomna övervärdet vid rörelseförvärv. Detta skulle leda till en tydligare bild av vad goodwillposten faktiskt innehåller och speglar i de finansiella rapporterna, vilket ses som en strävan mot att förtydliga det Power (2001) uttrycker som goodwillens ”black box”. Samtliga respondenter är ense kring att en ökad allokering, i linje med IFRSs intention, skulle förbättra förvärvsanalysen och på ett mer informativt sätt uppvisa vad som faktiskt har köpts. Trots IFRSs strävan att öka allokeringen, så upplevde respondenterna att allokeringen av uppkomna övervärden vid förvärv sker alltför återhållsamt i dagsläget. Detta ligger i linje med

den forskning som Hamberg et al. publicerade 2011, där de uppvisar att allokeringen av övervärden vid förvärv bara ökade med 1,6 % efter införandet av IFRS 3. Detta kan sättas i relation till att den genomsnittliga goodwillposten, under samma period, ökade med 5,1 procentenheter. Respondenterna var dock av uppfattningen att företagen, teoretiskt sett, skulle kunna allokera hela det uppkomna övervärdet till något, men att det i praktiken ”slinker” igenom alltför mycket identifierbara immateriella tillgångar till goodwillposten. De såg även att värderingen av identifierade immateriella tillgångar i övervärdet var mycket svårare än själva identifieringen, varpå det av ”enkelhetsskäl” förblev stora goodwillvärden. Red ex U belyste en ytterligare intressant infallsvinkel, vilken ses som en effekt av införandet av IFRS, där U ser en risk i att värdeökningar av tillgångar vars berörda standarder inte tillåter värdering till verkligt värde, kan hänföras till goodwillposten. Trots respondenternas kritik gällande den restriktiva allokeringen, såg de dock en ökad medvetenhet bland företagen i dess allokering och en vilja att uppvisa en rättvisande förvärvsanalys, vilket delvis faller i linje med IASBs långsiktiga syfte att utöka allokeringen.

5.2.2 Upptrissade köpeskillingar

Respondenterna såg, som en effekt av avskaffandet av systematiska avskrivningar, att företagen har blivit villiga att betala mer för sina förvärv, vilket baseras på att goodwill inte längre belastar resultaträkningen över en längre tidsperiod. De ser därav inte samma rädsla bland företagen i att goodwillposten ökar, varpå det finns ett utrymme för företagen att trissa upp köpeskillingar i förvärvsförhandlingar, till en grad som inte var möjligt vid tidigare tillvägagångssätt. Samma princip såg respondenterna i att företagen nu är mer villiga att genomföra fler förvärv än tidigare, då resultatpåverkan blivit mindre. Utifrån detta resonemang skulle denna effekt kunna jämföras med en klassisk bubbla, där priserna på företag ständigt trissas upp på ett sätt som inte var möjligt vid tidigare tillvägagångssätt. Att tillägga är att den applicerbara standarden inte heller motverkar denna effekt, vilket leder till att goodwillvärdena på börsnoterade företags balansräkningar fortsätter att öka. Utifrån respondenternas resonemang upplevs denna infallsvinkel som en relativt oväntad ”sideffekt” av den införda standarden, vilken trissas upp och förvränger den tillgången som standarden, i grund och botten, hade för avsikt att förtydliga. Revisor Y ifrågasatte därav hur länge priserna kan trissas upp och öka företagets goodwillvärden innan revisorerna bromsar denna utveckling eller marknaden spräcker bubblan och sätter ett abrupt stopp för den.

5.2.3 Nedskrivningar

Samtliga respondenter upplevde att sloandet av systematiska avskrivningar är den mest bidragande faktorn till att goodwillvärdena är höga och ökar på svenska börsnoterade företags balansräkningar. Denna effekt var väntad, både från IASBs sida och från revisorernas, dock blev den kompensande effekten från ökade allokeringar relativt liten, varpå goodwillhanteringen totalt sett inte följer IASBs ursprungliga syfte att nå initialt lägre goodwillvärden. Respondenterna identifierade en flexibilitet och ett tolkningsutrymme i nedskrivningsprövningarna, vilket resulterade i att det behövde ske relativt stora, negativa förändringar i företagets interna och/eller externa miljö för att nedskrivningar ska ske. Trots den flexibilitet som standarden tillåter, där företagen kan försvara sina goodwillvärden över en längre tidsperiod, upplevde de att företagen är alltför restriktiva i sina nedskrivningsprövningar. De menar att detta har resulterat i att

goodwillposterna fortsätter att öka och bibehåller höga nivåer på balansräkningarna, på ett sätt som inte ligger i linje med IASBs ursprungliga syfte att uppnå mer dynamiska balansräkningar.

Respondenterna uppger vidare att företagen utnyttjar detta tolkningsutrymme till fullo, eftersom de naturligt väntar in i det sista innan resultatpåverkande nedskrivningar genomförs. Detta ligger i linje med Lhaopadchans (2010) uppfattning att det är företagsledningens incitament som är den bestämmande faktorn till nedskrivningsbeslut. Det här resonemanget bygger på att företagen väver in ett visst mått av optimism i dess antaganden vid nedskrivningsprövningar, i och med att de tror på sitt företag och vill se en positiv framtida utveckling. Respondenterna ställde sig delvis förstående till detta, men menade samtidigt att revisorns roll som granskare försvåras, då företagen har ett sådant kunskapsövertag där de relativt enkelt kan försvara deras antaganden kring en positiv utveckling. De upplevde, likt Wiese (2005), att företagen, i och med detta, har en ökad möjlighet att försköna deras antaganden i situationer när en nedskrivning inte ”passar”, exempelvis när det skulle påverka avtal eller när företaget inte vill att negativa signaler ska nå ut till marknaden. De menade vidare att detta leder till en eftersläpning av goodwillnedskrivningar, vilket strider mot IASBs syfte att skapa en mer marknadsorienterad värdering. Revisor Y tillägger även att företagen är mer villiga att skiva ner sin goodwill när de, redan från början, anser att det är ett ”förlorat år”, och uppvisar ett betydligt sämre resultat än vad marknaden förväntar sig. Respondenterna såg att denna förskjutning och förvrängning av nedskrivningar kan resultera i att goodwillposterna ligger övervärderade på företagens balansräkningar.

Samtliga respondenter såg vidare en nackdel i att det nya tillvägagångssättet inte fångar upp när externt förvärvad goodwill successivt byts ut mot internt upparbetad. De menar att det, vid tidigare tillvägagångssätt, var tydligare att det förvärvade goodwillvärdet systematiskt skrevs av från företagens balansräkningar, varpå internt upparbetad goodwill inte hade möjlighet att integreras i värderingsmodellen. Respondenterna menar dock att i dagens värderingsmodell finns det utrymme, eftersom goodwillvärden fördelas på kassagenererande enheter och försvaras av ett gemensamt kassaflöde, som inte särskiljer externt förvärvad och internt upparbetad goodwill på samma sätt. I likhet menar Wiese (2005) att nedskrivningsprövningarnas oförmåga att skilja internt upparbetad goodwill från externt förvärvad, kan leda till en dämpande effekt i nedskrivningsprövningarna, vilket därmed kan försvara goodwillpostens faktiska nedskrivningsbehov. Respondenterna ser därmed en konflikt mellan svårigheten att urskilja internt upparbetad goodwill och IASBs uppfattning att endast externt förvärvad goodwill får kapitaliseras på företagens balansräkningar.

Sammanfattningsvis ser respondenterna att det är tillvägagångssättets flexibilitet som bidrar till att nedskrivningar sker alltför restriktivt bland företagen i dagsläget. Standarden förklarar att företagsledningen ska göra sina bästa bedömningar kring goodwillposten och dess framtida värde, vilket lämnar ett stort tolkningsutrymme. Detta menar respondenterna resulterar i att företagen har en ökad möjlighet att försvara sina höga samt ökande goodwillvärden över längre tidsperioder.

5.3 Hur upplever revisorer att höga och ökande goodwillvärden på svenska börsnoterade företags balansräkningar påverkar uppvisandet av en rättvisande bild?

Ovanstående sektion sammankopplade de faktorer som respondenterna ansåg bidra till höga samt ökande goodwillvärden med IFRS 3 och det övergripande syftet med standardändringen. Vissa motstridiga åsikter belystes där respondenterna upplevde att syftet med standarderna inte efterföljdes eller inte har implementerats bland företagen. Följande avsnitt belyser därav hur respondenterna upplever att denna skillnad, mellan teori och praktik, påverkar företagens uppvisande av en rättvisande bild.

5.3.1 Bristande allokering av uppkomna övervärden

Samtliga respondenter var ense kring att allokeringen av uppkomna övervärden sker alltför restriktivt bland börsnoterade företag i dagsläget, vilket bidrar till att goodwillposterna förblir höga samt ökar. Detta sågs strida mot IASBs grundläggande syfte, där en ökad allokering skulle generera en initialt lägre mängd kapitaliserad goodwill efter ett rörelseförvärv. Respondenternas åsikter låg i linje med IASBs syfte, där de upplevde att en ökad allokering skulle ge användarna mer relevant information kring företagets genomförda förvärv. Det skulle även förtydliga goodwillvärdet eftersom fler identifierbara tillgångar skulle kapitaliseras separat, snarare än att hänföras till goodwillposten av ”enkelhetsskäl”. De var även ense kring att en bristande allokeringen leder till att goodwillposten förblir en stor slaskpost utan något egentligt informationsvärde. Vid sådana fall, menade respondenterna att goodwillposterna inte speglar det faktiska goodwillvärdets bidragande funktion i företagets verksamhet, vilket IASB uttrycker är att bidra med framtida kassaflöden. Respondenterna upplevde därav en konflikt mellan teori och praktik, i och med att allokeringen inte sker i enlighet med IASBs syfte. Respondenterna tillade dock, att den principbaserade standarden IFRS 3, inte ger några tydliga riktlinjer till vilken utsträckning allokeringen av övervärden ska ske, baserat på att rörelseförvärv är så pass företagsspecifika. Den flexibilitet och det tolkningsutrymme som standarden lämnar, resulterar därav i en svårighet för revisorerna att uttrycka vilken grad av allokering som uppvisar en rättvisande bild av genomförda förvärv. Framst vilken grad av allokering som på ett rättvisande sätt lämnar goodwillvärdet på en rimlig och informativ nivå. Trots att respondenterna upplevde att allokeringen av uppkomna övervärden sker alltför restriktivt, menar de att en rättvisande bild uppvisas i och med att standarden efterföljs. Respondenterna ansåg att det är standardens flexibilitet och tolkningsutrymme som tillåter varierande nivåer av allokering, varpå det är svårt att påstå att en rättvisande bild inte uppvisas vid rörelseförvärv.

Respondenterna belyste även en risk i att företag med redan höga goodwillvärden nu ser en ökad möjlighet i att förskjuta en del av uppkomna övervärden till andra immateriella tillgångar med obestämbar livslängd, såsom varumärken. Utifrån respondenternas resonemang upplevdes att företagets avsikt med en sådan förskjutning kan ligga i att inte öka ett redan högt goodwillvärde, då det kan ”sticka i ögonen” på intressenterna. Respondenterna menar att om den intentionen finns hos företagen så fångas den snedvridningen inte upp av standarden, vilket resulterar i att en rättvisande bild av företagets immateriella tillgångar inte uppvisas.

Att allokeringen av uppkomna övervärden ibland tenderar att bli alltför branschspecifika, upplevde respondenterna, bidrar till att goodwillvärdena ökar, eftersom företagen då utgår ifrån "mallen" snarare än det faktiska förvärvet. Detta leder till att goodwillposten blir missvisande för det enskilda företaget när den eventuellt innehåller identifierbara tillgångar av immateriell karaktär, vilket även resulterar i att goodwillvärdet förblir högt. Respondenterna såg en konflikt för revisorerna i och med att det är de som måste "sätta ner foten" och uppmana utökad allokering för att en rättvisande bild ska uppvisas, men att det är svårt att ifrågasätta företagens absoluta kunskapsövertag vid de enskilda förvärven. De ser även här en svårighet, på grund av det tolkningsutrymme som standarden lämnar i allokeringssituationer, vilket gör det problematiskt att påvisa vad som är en tillräcklig allokering eller ej.

5.3.2 Upptriassade köpeskillingar

Införandet av IFRS 3 innebar att företagens goodwill inte längre fick en systematisk påverkan på resultatet, vilket respondenterna upplever har lett till en relativt oväntad "sideffekt", där företagen inte är lika rädda för att kapitalisera stora goodwillvärden. Respondenterna upplever att företagen nu är mer offensiva vid förvärv och har en ökad möjlighet att lägga högre bud på företag de är intresserade av att förvärva. Detta, menar respondenterna, trissar upp köpeskillingarna vilket resulterar i att den summan som betalas, utöver värdet på de faktiskt förvärvade tillgångarna, hänförs till goodwillposten. Respondenterna upplevdes ifrågasätta hur detta kommer att påverka goodwillposten och vad den faktiskt kommer att få för betydelse på företagens balansräkningar, i och med denna "sideffekt". De upplevde vidare att om köpeskillingarna fortsätter att pressas upp så får goodwillvärdet en helt annan betydelse på företagens balansräkningar än vad den, enligt IASB, syftar till att inneha. De ansåg att denna effekt snedvrider goodwillvärdets faktiska roll vid ett förvärv och att ett fortsatt upptrissande inte kommer att spegla företagets verksamhet på ett rättvisande sätt. Detta resulterar, enligt respondenterna, i en motsägelsefull situation, där revisorerna ifrågasätter möjligheten till denna snedvridding, samtidigt som IASBs standarder inte motarbetar effekten. Detta kan leda till att revisorer hamnar i en situation där de försvarar värden som de anser inte speglar företagets faktiska goodwill, i och med att standarden i sig har ett utrymme för denna effekt.

5.3.3 Nedskrivningar

IASBs syfte med det ändrade tillvägagångssättet för goodwillhantering var att företagen nu skulle få möjlighet att värdera tillgången på ett mer relevant sätt, där de använder sina egna bedömningar kring de faktorer som påverkar de kassagenererande enheternas utveckling. Detta syftade till att bättre spegla goodwillvärdet och dess faktiska utveckling, jämfört med tidigare. Respondenterna såg dock risker med det nya tillvägagångssättet och belyste att IASB gjorde en medveten avvägning mellan relevans och tillförlitlighet gällande den nya goodwillhanteringen. De menade att goodwillhanterings relevans har ökat i och med införandet av ett tillvägagångssätt som bättre speglar goodwillpostens verkliga egenskaper. De belyser dock att företagen skulle kunna vara alltför optimistiska i dess nedskrivningsprövningar av de kassagenererande enheterna och försvara dem med långsiktiga kassaflödesprognoser, vilket försämrar tillvägagångssättets tillförlitlighet. Nedskrivningsprövningars oförmåga att skilja externt förvärvat goodwill från internt upparbetad upplevdes även det minska tillförlitligheten i tillvägagångssättet. Respondenterna såg en risk i att internt upparbetad goodwill kan integreras och försvaras på

balansräkningarna, vilket de ansåg strida mot IASBs avsikter att endast förvärvad goodwill får kapitaliseras. Trots de risker respondenterna såg skulle kunna äventyra tillvägagångssättets tillförlitlighet, så upplevdes respondenternas åsikter, generellt sett, ligga i linje med IASBs avvägning mellan relevans och tillförlitlighet. Respondenterna menade att de uppkomna bristerna i tillförlitligheten ses kompenseras med en markant ökad relevans, vilket resulterat i att företagens uppvisande av en rättvisande bild stärkts. De tillägger dock, likt Moehrle och Reynolds-Moehrle (2001), att IASBs avvägning mellan relevans och tillförlitlighet borde ha resulterat i ett tillvägagångssätt som är mer praktiskt för användarna, för att informativa balansräkningar ska genereras. Respondenterna uttrycker att det finns en svårighet för företagen, i och med dagens komplexa tillvägagångssätt, att uppvisa en rättvisande goodwillhantering.

Trots att respondenterna upplevde att tillvägagångssättet, i sig, har blivit mer relevant för goodwillvärderingen, så var de ytterst eniga kring att företagen har varit alltför restriktiva i deras nedskrivningar efter införandet av IFRS 3. Standarden tillåter företagen att vara relativt flexibla i deras nedskrivningsbedömningar, i och med att IFRS 3 lämnar ett utökat utrymme för tolkning samt att prognoserna sträcker sig över en oändlighet. Respondenterna menar att detta, i kombination med företagets optimism, kan leda till att nedskrivningar förskjuts och goodwillposten ligger övervärderad på företagets balansräkningar. De såg detta som ett av de största hoten mot ett rättvist uppvisande av goodwillposten, eftersom en snedvriden bild av goodwillvärdet presenteras till användarna av de finansiella rapporterna. I samma linje belyser Hayn och Hughes (2006) att denna snedvridning kan försvåra en investerares förmåga att bedöma huruvida en nedskrivning kommer att ske eller ej. Detta upplevdes delvis strida emot IASBs syfte, att nedskrivningsprövningar skulle bättre spegla de faktiska goodwillvärdena samt eventuella värdeminskningar. Red ex U tillägger en intressant infallsvinkel vad gäller de bristande nedskrivningarna bland svenska börsnoterade företag, där en jämförelse görs mot amerikanska börsnoterade företag. U menar att nedskrivningar bland svenska börsnoterade företag sker alltför restriktivt, delvis beroende på en bristande övervakning från tillsynsmyndigheter. U ifrågasätter därav om en ökad tillsyn från myndigheter skulle bistå revisorer i att motarbeta de restriktiva nedskrivningarna, för att den tillsynes orimliga ökningen av svenska börsnoterade företags goodwillvärden ska avta, och på så sätt stärka uppvisandet av en rättvisande goodwillpost.

Respondenterna såg, å andra sidan, en problematik i att det var relativt enkelt för användare av de finansiella rapporterna att anse att nedskrivningar inte sker till en tillräcklig grad och att en missvisande goodwillpost därav uppvisas. De poängterade att läsarna, vilka inte är insatta i nedskrivningsprövningarna till samma utsträckning som företagsledningen och revisorerna, inte tar till sig långsiktigheten och de företagsspecifika bedömningarna i prognoserna, och därav upplever att nedskrivningar inte sker tillräckligt i dagsläget. Respondenterna såg att detta kan leda till en viss motsägelsefull konflikt för revisorerna i dess roll mellan företagsledningen och användarna av de finansiella rapporterna. Konflikten grundas i att revisorerna upplever att företagen är alltför restriktiva i dess nedskrivningar, och att revisorerna samtidigt försöker förtydliga för läsarna att "tillräckliga" nedskrivningar inte sker på grund av de företagsspecifika bedömningarna som sträcker sig över långa tidsprognoser. Respondenterna upplever därav att revisorerna måste "sätta ner foten" gällande företagets nedskrivningsprövningar för att de ska landa på en standardenlig nivå, vilket vidare jämnar ut balansen mellan vad revisorerna tillåter i nedskrivningarna och vad som sedan försvaras i de finansiella rapporterna. Respondenterna

belyser dock, likt Wines et al. (2007), svårigheten i att uppskatta rimligheten i de komplexa bedömningarna samt fastställandet av ”en standardenlig nivå”, eftersom standarden tillåter ett visst utrymme för tolkning. Detta kan innebära att rättfärdigandet mellan företagsledningen och företags intressenter förblir konfliktartat för revisorn i säkerställandet av en rättvisande bild.

Konkluderat av ovanstående upplevdes att respondenterna ser det ändrade tillvägagångssättet för goodwillhantering som det mest bidragande till att goodwillvärdena på svenska börsnoterade företags balansräkningar är höga samt ökar. Detta på grund av att en systematisk resultatpåverkan frångåtts, men även att det nya tillvägagångssättet inrymmer ett tolkningsutrymme och en flexibilitet, där höga goodwillvärden kan försvaras med långsiktiga kassaflödesprognoser. De menar därför att tillsynes orimliga goodwillvärden kan försvaras inom standardens gränser och uppvisa en rättvisande bild, i och med att standarden faktiskt efterföljs.

6. Slutsats

Uppsatsens slutliga kapitel har för avsikt att besvara uppsatsens frågeställning utifrån den genomförda analysen, samt uppsatsens övriga presenterade information. Slutsatsen följer samma struktur som tidigare kapitel, där kapitlet har till syfte att koncist besvara uppsatsens frågeställning. Avslutningsvis presenteras även egna reflektioner samt förslag till vidare forskning.

6.1 Hur upplever revisorer att den information företagen presenterar angående dess goodwillpost har påverkats i och med införandet av IFRS 3?

Ett av IASBs främsta syften med den ändrade goodwillhanteringen var att ge användarna av de finansiella rapporterna mer relevant information kring postens innehåll och faktiska värde. Samtliga respondenter uppger att det förändrade tillvägagångssättet hade störst påverkan på den kvalitativa egenskapen relevans, eftersom den upplevdes ha ökat ytterst markant i jämförelse med det tidigare tillvägagångssättet. Utifrån respondenternas resonemang kring de kvalitativa egenskaperna blev det tydligt att den ökade relevansen i det nya tillvägagångssättet var av sådan vikt att respondenterna kompromissade den ökningen mot reduceringar i de övriga tre kvalitativa egenskaperna. Samtliga respondenter såg en minskning i jämförbarheten, begripligheten och tillförlitligheten av den information som presenteras utifrån företagets nedskrivningsprövningar, jämfört med den information som systematiska avskrivningar genererade. De menade att minskningen i dessa tre egenskaper resulterade från den komplexitet som nedskrivningsprövningar inneburit för företagen, varpå effekten blev att den presenterade informationen försvagades. Respondenterna konkluderade därav att informationen kring företagets goodwillpost, generellt sett, har blivit mer användbar för intressenterna efter införandet av IFRS 3. Detta beror på att den kvalitativa egenskapen relevans har ökat så pass markant i och med det nya tillvägagångssättet att reduceringarna i de övriga tre egenskaperna har kompenseras, vilket i sin helhet upplevs ha lett till en mer informativ goodwillpost.

6.2 Vad upplever revisorer bidrar till höga samt ökande goodwillvärden på börsnoterade företags balansräkningar?

Utifrån de kvalitativa intervjuerna upplevde respondenterna att övergången, från systematiska avskrivningar av goodwill till årliga nedskrivningsprövningar, var den största bidragande orsaken till varför goodwillvärdena på börsnoterade bolags balansräkningar har ökat sedan införandet av IFRS. Utöver denna förändring såg även respondenterna att en bristande allokering av uppkomna övervärden vid förvärv samt upptrissade köpeskillingar har bidragit till de höga och ökande goodwillvärdena.

Vad gäller den bristande allokeringen av uppkomna övervärden upplevde respondenterna att den sker alltför restriktivt i jämförelse med IASBs syfte, där den skulle kompensera det faktum att systematiska värdeminskningar avskaffades, något som skulle resultera i initialt lägre goodwillposter. Respondenterna såg att en sådan förändring följer en inlärningskurva för samtliga berörda, men att allokeringen av övervärden inte har följt denna kurva och upplevs relativt oförändrad sedan 2005. Detta sågs delvis bero på att allokeringen av övervärden tenderar att bli

branschspecifika, vilket delvis hämmar företagen i strävan mot initialt lägre goodwillposter. Respondenterna upplevde vidare att en ytterligare effekt av avskaffandet av goodwillpostens planenliga värdeminskning, var att företagen nu uppvisar mindre rädsla för att kapitalisera stora mängder goodwill, eftersom en systematisk resultatpåverkan uteblir. Detta har delvis resulterat i att köpeskillningarna har trissats upp vid budgivning på företag, där skillnaden mellan det initiala budet och det slutliga, vanligtvis, hänförs till goodwillposten som då fortsätter att öka.

Samtliga respondenter upplevde vidare att nedskrivningsprövningar som tillvägagångssätt tillåter en viss flexibilitet samt tolkningsutrymme för företagsledningen i dess bedömningar om goodwillpostens värde. Detta, i kombination med att goodwill nu ses som en tillgång med obestämbar livslängd, gör att företagen baserar sina värderingar på en oändlighet. De belyser att företagsledningarna därav, relativt enkelt, kan väva in ett visst mått av optimism i bedömningarna och på så sätt försvara sina goodwillposter, trots att de kan upplevas orimligt höga. Respondenterna menar vidare att företagen besitter ett sådant kunskapsövertag, gentemot revisorer och andra intressenter, varpå bedömningarna kan bli svåra att ifrågasätta. De konkluderar dock att det faller på revisorn att ifrågasätta realismen i företagens bedömningar för att motverka orealistiska goodwillvärden, i och med att det är revisorn som ska säkerställa att företagen presenterar rättvisande information till dess intressenter.

Respondenterna ansåg, sammanfattningsvis, att det är relativt enkelt att kritisera de företag som kapitaliserar stora mängder goodwill eller är restriktiva i dess nedskrivningar. De poängterar dock att det inte riktigt går att peka ut någon som gör fel, eftersom standarden tillåter detta flexibla utrymme samt att bedömningarna är så pass företagsspecifika att jämförelser blir svårt. Det samma gäller för den kritik som riktas mot IASBs val av värderingsmodell. Red ex U förtydligar att det är relativt enkelt att uttrycka att en standard är fel, men att föreslå ett alternativ är desto svårare. U menar att IFRS 3, i grunden, berör komplexa frågor, varpå ett visst missnöje kommer att finnas bland användare hur den än utformas. Med beaktning av tillvägagångssättets komplexitet, anser dock respondenterna att företagen, trots allt, gör sitt yttersta för att värdera goodwillposten så rättvisande som möjligt. De ser en vilja bland företagen att utöka allokeringen av övervärden samt genomföra korrekta nedskrivningsprövningar av goodwillposten, men att det är standarden, i sig, som tillåter höga samt ökande goodwillvärden på företagens balansräkningar.

6.3 Hur upplever revisorer att höga och ökande goodwillvärden på svenska börsnoterade företags balansräkningar påverkar uppvisandet av en rättvisande bild?

Uppsatsens delfrågor belyser, i ovanstående avsnitt, hur goodwillpostens informationsinnehåll har förändrats efter införandet av IFRS 3 samt de faktorer som tycks bidra till att svenska börsnoterade företags goodwillposter är höga samt ökar i dagsläget. Respondenterna belyser fortsättningsvis hur dessa faktorer påverkar den information som företagen presenterar till dess intressenter, främst huruvida uppvisandet av en rättvisande bild bibehålls eller ej.

Respondenterna upplevde att en bristande allokering av uppkomna övervärden vid förvärv bidrar till att goodwillvärdena förblir höga, i och med att identifierbara tillgångar då hänförs till goodwillposten, vilken förblir en stor slaskpost på företagens balansräkningar. De belyste bidragande faktorer såsom att allokeringen kan tendera att bli alltför branschspecifik samt att

andra tillgångars värdeökningar kan hänföras till goodwillposten, vilket leder till förvrängda allokeringsbedömningar. Detta, upplevde respondenterna, strider emot IASBs ursprungliga syfte där lägre initiala goodwillposter eftersträvades samt ett förtydligande av goodwillvärdets faktiska roll på balansräkningen. Respondenterna såg vidare en problematik med att IASBs riktlinjer är alltför flexibla i allokeringsfrågan, vilket har gjort det svårt för revisorer att bedöma och fastställa när en standardenlig allokering har skett. De upplevde dock, trots standardens tillåtna flexibilitet, att allokeringen har skett alltför restriktivt och inte i linje med IASBs ursprungliga syfte.

Upptriassade köpeskillingar såg respondenterna vidare som en relativt oväntad ”sideffekt” efter införandet av IFRS 3, där de upptriassade övervärdena hänförs till goodwillposten och därav förvränger goodwillvärdet och dess faktiska syfte i verksamheten. Respondenterna ställde sig frågande till hur länge denna trend kan pågå innan ”bubblan” spricker, tillsynen skärps eller standardsättarna implementerar en motarbetande effekt. Främst poängterar respondenterna att revisorer måste bli mer ifrågasättande vid förvärv kring vad som är rimligt att kapitalisera i goodwillposten, men samtidigt belyser de även svårigheten med att hitta något annat tillvägagångssätt som bättre hanterar situationen och begränsar upptrissandet av köpeskillingarna. Slutligen upplevdes att respondenterna, även här, hänförde snedvridningen i goodwillvärdet till standardens tillåtna tolkningsutrymme, och det faktum att det är svårt att fastställa vad som uppvisar en rättvisande bild eller ej.

Det nya tillvägagångssättet för goodwillhanteringen, genom årliga nedskrivningsprövningar, såg samtliga respondenter som den mest bidragande faktorn till att goodwillvärdena är höga samt ökar på företagens balansräkningar i dagsläget. Respondenterna såg detta som en naturlig orsak eftersom den systematiska värdeminskningen frångicks till en metod som kunde anpassas bättre efter varje företags unika goodwillpost. De menar dock att det nya tillvägagångssättet inrymmer ett ökat utrymme för tolkning och flexibilitet, vilket ger företagen möjlighet att väva in ett visst mått av optimism i dess nedskrivningsbedömningar. Denna tillåtna grad av flexibilitet ifrågasattes, då den nu ger utrymme för företagen att försvara höga och ökande goodwillvärden över en längre tidsperiod. Eventuellt invävd optimism i nedskrivningsbedömningarna, menar respondenterna, kan även leda till en eftersläpning av nedskrivningar, vilket resulterar i att företagens goodwillposter ligger övervärderade på företagens balansräkningar. Respondenterna fastställde dock att så länge som företagens nedskrivningsbedömningar hamnar inom tolkningsutrymmet så uppvisas en rättvisande bild. De poängterar att det är relativt enkelt för revisorer eller andra användare att uttrycka att en rättvisande bild inte uppvisas eftersom ett värde är tillsynes orimligt, men att man måste hänvisa till föreställningsramen som menar att en rättvisande bild upprätthålls om standarden efterföljs. De anser vidare att det är revisorerens uppgift att, inom tolkningsutrymmet för standarden, ”sätta ner foten” och eftersträva rimliga bedömningar för att en rättvisande bild av verksamheten ska nå intressenterna i slutändan. Respondenterna konkluderar därav att goodwillvärden som är höga och ökar, inom standardens tillåtna tolkningsutrymme, uppvisar en rättvisande bild av svenska börsnoterade företags goodwillposter.

6.4 Egna reflektioner

Denna genomförda studie uppvisar att svenska börsnoterade företag, trots tillsynes orimligt höga goodwillvärden, uppvisar en rättvisande bild av dess verksamhet så länge som de genomförda bedömningarna faller inom standardens tillåtna värderingsutrymme. I uppsatsens inledande skede ställde vi oss frågande till detta, baserat på goodwillpostens stora samt ökande proportion på företagens balansräkningar. Främst ifrågasatte vi huruvida en revisor, i roll av granskare, kan acceptera denna trend och i dess revisionsberättelse uppge att detta uppvisar en rättvisande bild av verksamheten. De kvalitativa intervjuerna tydliggjorde dock detta förhållande, där respondenterna förklarade att standardens flexibilitet tillåter denna utveckling, därav skiftade vårt ifrågasättande till att snarare beröra tillvägagångssättet i sig och dess framtida utveckling. Med tanke på goodwillpostens utveckling sedan 2005, ställer vi oss frågande till hur årliga nedskrivningsprövningar, som tillvägagångssätt, kommer att påverka företagens goodwillposter över en längre tidsperiod. Vi är övertygade om att utvecklingen vi sett, sedan införandet av IFRS 3, inte kan fortgå för evigt. För vad händer den dagen när flertalet börsnoterade bolag står inför sannolika nedskrivningar som riskerar att eliminera stora delar av dess egna kapital? Vi anser därav att om trenden fortsätter så kommer revisorernas fastställande av en rättvisande bild att försvåras avsevärt. Vi ser att en motarbetande effekt bör implementeras i standarden för att tydliggöra goodwillhanteringen i praktiken. Vi är dock väl medvetna om enkelheten i att kritisera det existerande tillvägagångssättet, men även införstådda i svårigheten att föreslå hur förbättringar skulle kunna ske för att tydligare sammankoppla teori och praktik.

6.5 Förslag till vidare forskning

Utifrån den genomförda uppsatsen har vissa intressanta områden identifierats som möjliga förslag till vidare forskning. Främst ser vi att en djupare jämförelse mellan svenska och amerikanska börsnoterade företags goodwillposter skulle vara av stort intresse. Detta grundas i att de svenska goodwillposterna har ökat markant efter införandet av IFRS 3 samtidigt som de amerikanska goodwillposterna endast ökade marginellt efter dess likvärdiga standardändring. Denna uppsats ställde sig frågande till om detta berodde på graden av tillsyn från statliga myndigheter, där SEC strikt övervakar de amerikanska bolagen och dess goodwillhantering. Vi ställer oss därav frågande till vad en lika strikt tillsynsmyndighet skulle ha för effekt på de svenska börsnoterade företags goodwillposter. Vidare ser vi ett intresse i att studera de möjliga effekterna av upptrissade köpeskillingar samt hur denna tendens skulle kunna bromsas av eventuella standardändringar. Slutligen ser vi även att möjligheten till förskjutningar av värden mellan företags immateriella tillgångar, likt den mellan varumärke och goodwill, som en intressant effekt att studera, i och med IASBs otydliga riktlinjer för allokering av uppkomna övervärden.

7. Källförteckning

- Axelman, L., Philips, D. & Wahlquist, O. (2003). *LAS/IFRS 2005: En jämförelse mellan International Accounting Standards och Redovisningsrådets rekommendationer*. Stockholm: Ernst & Young skriftserie 55/03.
- Balans. (2009). Noteringar: Goodwill ligger kvar på missvisande hög nivå. *Balans*, nr. 8-9. Hämtad från FAR Komplet.
- Basu, S. (1997). The conservatism principle and the asymmetric timeliness of earnings. *Journal of Accounting & Economics*, Vol. 24, No 1, pp. 3-37.
- Benston, G. J. (2006). Fair-value accounting: A cautionary tale from Enron. *Journal of Accounting and Public Policy*, Vol. 25, Issue 4, pp. 465–484.
- Bloom, M. (2008). *Double Accounting for Goodwill: A Problem Redefined*. Routledge.
- Bloom, M. (2009). Accounting For Goodwill. *ABACUS*, Vol. 45, No. 3, pp. 379-389.
- Bokföringsnämnden (2012). Hämtad 25 januari, 2012, från <http://ww.bfn.se>.
- Colley, J. R. & Volkan, A. G. (1988). Accounting for Goodwill. *Accounting Horizons*, Vol. 2, Issue 1, pp. 35-41.
- Cooper, J. (2007). Debating Accounting Principles and Policies: the Case of Goodwill, 1880–1921. *Business & Financial History*, Vol. 17, No 2, pp. 241-264.
- Eriksson, L. T. & Wiedersheim-Paul, F. (2011). *Att utreda forska och rapportera* (9:e uppl.). Malmö: Liber.
- Ernst & Young (2011). Impairment of long-lived assets, goodwill and intangible assets – US GAAP and IFRS. Hämtad 25 februari, 2012, från: [http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Impairment_of_long_lived_assets,_goodwill_and_intangible_assets/\\$FILE/ME_Impairment_goodwill_and_intangible.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Impairment_of_long_lived_assets,_goodwill_and_intangible_assets/$FILE/ME_Impairment_goodwill_and_intangible.pdf).
- FAR SRS Revision. (2006). *Revision: En praktisk beskrivning* (2:a uppl.). Stockholm: FAR SRS Förlag AB.
- Gauffin, B. & Nilsson, S-A. (2011). Fördjupning: Rörelseförvärv enligt IFRS 3, sjätte året – goodwill växer och frodas. *Balans*, nr. 11. Hämtad från FAR Komplet.
- Gauffin, B. & Thörnsten, A. (2010). Fördjupning: Goodwillnedskrivningar 2009, en svårbedömd historia. *Balans*, nr. 8-9. Hämtad från FAR Komplet.
- Giuliani, M. & Brännström, D. (2011). Defining goodwill: a practice perspective. *Journal of Financial Reporting & Accounting*, Vol. 9, No. 2, pp. 161-175.

- Gornik-Tomaszewski, S. (2003). Proposed Standard on Business Combinations Would Conform to FASB Statements. *Bank accounting & finance*, Vol. 16, Issue 4, pp. 35-39.
- Gowthorpe, C. & Amat, O. (2005). Creative Accounting: Some Ethical Issues of Macro- and Micro- Manipulation. *Journal of Business Ethics*, Vol. 57, Issue 1, pp. 55-64.
- Hamberg, M., Paananen, M. & Novak, J. (2011). The Adoption of IFRS 3: The Effects of Managerial Discretion and Stock Market Reactions. *European Accounting Review*, Vol. 20, No. 2, pp. 263-288.
- Harrison, J. S., Hitt, M. A., Hoskisson, R. E. & Ireland, R. D. (2001). Resource complementarity in business combinations: Extending the logic to organizational alliances. *Journal of Management*, Vol. 27, Issue 1, pp. 679-690.
- Hayn, C. & Hughes, P. J. (2006). Leading Indicators of Goodwill Impairment. *Journal of Accounting, Auditing & Finance*, Vol. 21, Issue 3, pp. 223-265.
- Hitz, J-M. (2007). The Decision Usefulness of Fair Value Accounting – A Theoretical Perspective. *European Accounting Review*, Vol. 16, No. 2, pp. 323–362.
- Holme, I. M. & Solvang, B. K. (1997). *Forskningsmetodik* (2:a uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- IASB. Föreställningsram för utformning av finansiella rapporter. IFRS-volymer. Hämtad från FAR Komplet.
- IASB. IAS 1, Utformning av finansiella rapporter. IFRS-volymer. Hämtad från FAR Komplet.
- IASB. IAS 36, Nedskrivningar. IFRS-volymer. Hämtad från FAR Komplet.
- IASB. IAS 38, Immateriella tillgångar. IFRS-volymer. Hämtad från FAR Komplet.
- IASB. IFRS 3, Rörelseförvärv. IFRS-volymer. Hämtad från FAR Komplet.
- IFAC. ISA 200, Den oberoende revisorns övergripande mål samt utförandet av en revision enligt International Standards on Auditing. FAR Samlingsvolym – revision. Hämtad från FAR Komplet.
- Jacobsen, D. I. (2002). *Vad, hur och varför?*. Lund: Studentlitteratur.
- Jansson, T., Nilsson, J. & Rynell, T. (2004). Redovisning av företagsförvärv enligt IFRS innebär omfattande och väsentliga förändringar. *Balans*, nr. 8-9. Hämtad från FAR Komplet.
- Jennings, R., LeClere, M. & Thompson, R. B. (2001). Goodwill Amortization and the Usefulness of Earnings. *Financial Analysts Journal*, Vol. 5, No. 5, pp. 20-28.
- Johansson, S-E., Häckner, E. & Wallerstedt, E. (2005). *Uppdrag revision – Revisorsprofessionen i takt med förväntningarna?*. Stockholm: SNS Förlag.

- Johnson, L. T. & Petrone K. R. (1998). Is Goodwill an Asset?. *Accounting Horizons*, Vol. 12, No 3, pp. 292-303.
- Jones, R. B. (2011). Top-Line Growth: The Strategic Implications. *Adhesives & Sealants Industry*, Vol. 18, Issue 9, pp. 12-14.
- Lhaopadchan, S. (2010). Fair value accounting and intangible assets, Goodwill impairment and managerial choice. *Journal of Financial Regulation and Compliance*, Vol. 18, No. 2, pp. 120-130.
- Marton, J. (2011). Debatt: Rörelseförvärv – en evig redovisningsfråga?. *Balans*, nr. 11. Hämtad från FAR Komplet.
- Marton, J., Lumsden, M., Lundqvist, P., Pettersson, A. K. & Rimmel, G. (2010). *IFRS – i teori och praktik* (2:a uppl.). Stockholm: Bonnier Utbildning.
- Moehrle, S. R. & Reynolds-Moehrle, J. A. (2001). Say Good-Bye to Pooling and Goodwill Amortization. *Journal of Accountancy*, Vol. 192, Issue 3, pp. 31-38.
- McGreachin, A. (1997). Bringing impairment under one umbrella. *Accountancy*, Vol. 120, No. 1247, pp. 66-69.
- Patel, R. & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning* (4:e uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Power, M. (2001). Imagining, measuring and managing intangibles. *Accounting, Organizations and Society*, Vol. 26, Issue 7/8, pp. 691-693.
- Seetharaman, A., Balachandran, M. & Saravanan, A.S. (2004). Accounting treatment of goodwill: yesterday, today and tomorrow; Problems and prospects in the international perspective. *Journal of Intellectual Capital*, Vol. 5, No. 1, pp. 131-152.
- Seetharaman, A., Sreenivasan, J., Sudha, R. & Yee, T. Y. (2005). Managing impairment of goodwill. *Journal of intellectual capital*, Vol. 7, No. 3, pp. 338-353.
- Schipper, K. (2003). Principles-based accounting standards. *Accounting Horizons*, Vol. 17, No. 1, pp. 61-72.
- Sundgren, S., Nilsson, H. & Nilsson S. (2009). *Internationell Redovisning – teori och praxis* (uppl. 2:1). Lund: Studentlitteratur.
- Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer* (4:e uppl.). Lund: Studentlitteratur.
- Törning, E. (2006). Avskrivning av goodwill. *Balans*, nr. 2. Hämtad från FAR Komplet.
- Verriest, A. & Gaeremynck, A. (2009). What Determines Goodwill Impairment?. *Review of Business and Economics*, Vol. 54, Issue 2, pp. 1-23.

- Watrin, C., Strohm, C. & Struffert, R. (2006). The Joint Business Combinations Project. *CPA Journal*, Vol. 76, Issue 1, pp. 22-25.
- Westermark, C. (2005). *EU:s redovisningsstandard – En introduktion till IAS/IFRS*. Stockholm: Norstedts Juridik.
- Wiese, A. (2005). Accounting for goodwill: The transition from amortisation to impairment – an impact assessment. *Meditari Accountancy Research*, Vol. 13, No. 1, pp. 105-120.
- Wines, G., Dagwell, R. & Windsor, C. (2007). Implications of the IFRS goodwill accounting treatment. *Managerial Auditing Journal*, Vol. 22, No. 9, pp. 862-880.

8. Bilaga

Intervju - Agenda

Övergången till IFRS 3

- Hur anser du att införandet av IFRS 3 har påverkat din **syn på rörelseförvärv** i dess helhet?
- Hur anser du att **informationsinnehållet på företagens balansräkningar** har förändrats i och med införandet av IFRS 3?

Med bakgrund till att övervärden vid förvärv, enligt IFRS 3, ska **allokeras ut** på identifierbara tillgångar till dess möjliga mån...

- Hur skulle du beskriva att företagen tillämpar denna standard på förvärvade övervärden i dagsläget?

Goodwill

- Vad anser du att goodwillposten på börsnoterade företags balansräkningar **reflekterar**?
- Hur anser du att goodwillpostens **betydelse** på börsnoterade företags balansräkningar har påverkats i och med införandet av IFRS 3?

Med bakgrund till IFRSs syfte att värderingen av goodwillposten ska följa de faktiska **fluktuationerna** på marknaden...

- Hur upplever du att detta efterföljs bland svenska börsnoterade företag?

Nedskrivningar av goodwill

- Hur upplever du att **nedskrivningar** reflekterar de verkliga värdeförändringarna som sker i företags goodwillposter?

Med bakgrund till en studie, genomförd av Wiese 2005, påvisas att det är företagsledningens bedömningar som **begränsar** huruvida nedskrivningar utförs eller ej...

- Till vilken utsträckning stämmer detta överens med er egen uppfattning?
- Hur upplever du att företagsledningar har möjlighet att använda nedskrivningar av goodwill för att **styra uppvisat resultat**?

Ökade goodwillvärden

Till bakgrund av den studie genomförd av Hamberg, Paananen & Novak 2011, påvisas att goodwillvärdena på svenska börsnoterade företags balansräkningar har ökat markant sedan införandet av IFRS 3...

- Vad ser du för **problematik** i ökande goodwillvärden på börsnoterade företags balansräkningar?

- Vad anser du är de **bakomliggande faktorerna** till ökande goodwillvärden på börsnoterade bolags balansräkningar?
- Hur upplever du att ökade goodwillvärden på svenska börsnoterade företags balansräkningar **påverkar den rättvisande bilden**?

Revisorns/redovisningsexpertens bedömningar

- Vilka bedömningar från företagsledningens sida angående dess goodwill ser du kan **äventyra** den rättvisande bilden?
- Hur bedömer du att en goodwillposts värde är **rimligt** i förhållande till företagets verksamhet?

Slutligen

- Finns det något mer du skulle vilja tillägga eller förtydliga angående någon specifik fråga som har ställts under intervjun?
- Har vi möjlighet att kontakta er vid ytterligare eventuella frågor?
- Från den genomförda intervjun, är det något som ni vill att vi ska exkludera i vår uppsats?